

KONJUNKTURNA GIBANJA

OCENA KONJUNKTURNIH GIBANJ ZA SLOVENIJO

VSEBINA:

- Konjunktura na prehodu let 2003 - 2004
- Poslovna pričakovanja
- Trendi v proizvodnji in storitvah
- Menjava s tujino
- Plačilna bilanca
- Gibanje tečajev
- Gibanje cen
- Obrestne mere
- Varčevanje, zadolženost, likvidnost
- Banke
- Naložbe
- Trg dela, plače, stroški dela
- Dajatve in javne finance
- Kapitalski in nepremičninski trg
- Priprave na vstop v EU
- Dokumentacija

KONJUNKTURNA GIBANJA, strokovna revija - Februar 2004,
letnik 12, številka 1, zaključeno v Ljubljani, 19.2.2004.

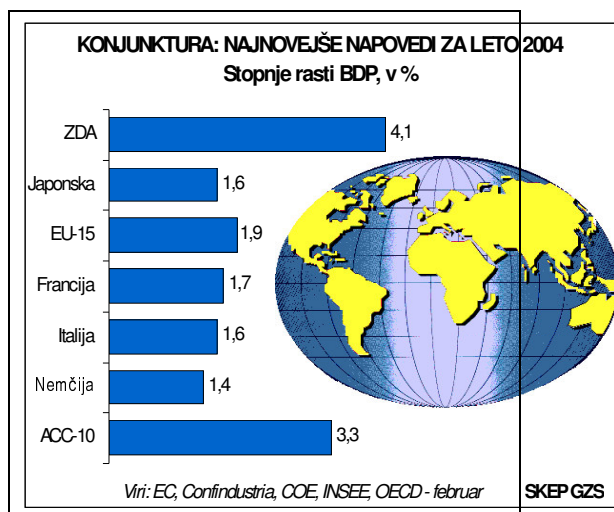
NASLOV UREDNIŠTVA:

*SKEP- Služba za konjunkturo in ekonomsko politiko, Gospodarska zbornica Slovenije,
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana, tel. 01/5898-166, fax: 01/5898-100; E-mail: skep@gzs.si*

1. KONJUNKTURA NA PREHODU LET 2003 – 2004

Novejši signali iz **mednarodnega okolja** kažejo na postopno oživljanje svetovne in evropske konjunktura od četrtega kvartala 2003 dalje, s pričakovanim nadaljevanjem v letu 2004. V vrsti držav bo to volilno leto, kar bo imelo vpliv na geopolitične razmere in tudi na poslovne možnosti za gospodarske subjekte in za njihove pobude. Minulo leto 2003 ni bilo leto ugodne konjunktura, pač pa šibke gospodarske rasti zlasti v Evropi, nizkih stopenj inflacije, sunkovitega padanja vrednosti dolarja in krepitve evra, z vplivi na trge surovin in proizvodov. Glavno sporočilo, ki se v februarju letos nakazuje iz sicer še zelo skopih novejših ocen evropske konjunkturne stroke pa je, da bo leto 2004 na ravni evropskih podjetij predvsem leto bitke za konkurenčnost, produktivnost in tržne deleže, pa tudi leto prevzemov in novih povezav podjetij, ob novi direktivi Evropske komisije o združitvah podjetij iz letošnjega januarja. Ta se bolj zgleduje po ameriških pristopih.

Letne napovedi **gospodarske rasti** za leto 2004 so za sedanje države EU za zdaj še razmeroma skromne – za države evro območja v povprečju 1,8 odstotka, ob vseh dodatnih vplivih delovnega koledarja v letu 2004. Za ZDA pa so se novejšje napovedi za leto 2004 povzpelle na 4,1 odstotka. Dinamika domačega povpraševanja v evropskih državah je za zdaj še nizka, impulze konjunkturi v EU daje na prehodu let 2003/04 spet izvozno uvozna aktivnost zaradi izboljšanja globalne konjunktura. Na zasebno porabo prebivalstva in investicijske možnosti podjetij v Evropi naj bi sicer poleg davčne politike spodbudno vplivale tudi nizke **obrestne mere**. Vendar pa dinamika kljub temu ne zaživi.

V Sloveniji so bili **rezultati leta 2003**, ki jih je že mogoče analizirati na podlagi prvih celoletnih izračunov, v danih razmerah v glavnem zadovoljivi, čeprav ne bleščeči. Rezultati **proizvodnje** so bili zmerno pozitivni, zlasti v zadnjih mesecih leta, čeprav so rasle tudi zaloge. Pozitivni so bili v glavnem tudi trendi v gradbeništvu in turizmu. V trgovini beležimo precejšen pospešek iz prodaje avtomobilov. **Plačilna bilanca** izkazuje manjši presežek, **izvoz** blaga in storitev pa zmerno realno rast (blago 3,6 odstotka), v glavnem v okvirih pričakovanega. Uvoz je lani rasel hitreje, realno za 5,6 odstotka. Za poslovne in **finančne rezultate** gospodarskih družb kažejo prve bilance podjetij oziroma prvi poslovni izidi nekaterih v javnosti bolj prisotnih gospodarskih družb, da večinoma sicer niso kritični, so pa slabši od načrtov. To je bilo ob težjih tržnih razmerah in predvsem slabši mednarodni konjunkturi, ki smo ji bili priča, pričakovati.

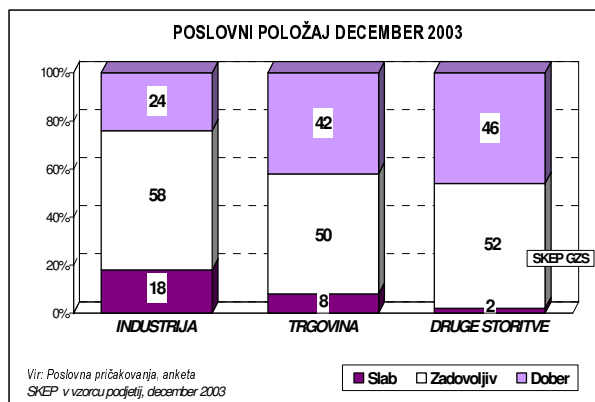
Glede poslovnih možnosti za **letošnje prvo polletje 2004** pa so bili tik pred začetkom leta bolj od industrije skeptični v trgovini, kar lahko pomeni, da domača trgovina pri nas za to obdobje ne računa na kake večje impulze povpraševanja iz naslova zasebne porabe. Tudi rast prejemkov je zmerna, **varčevanje** pa razmeroma močno. V predelovalnih dejavnostih so signali o možnem trendu slabšanja poslovnih možnosti v povezavi tudi z razvojnimi možnostmi še naprej zlasti v tekstilni in prehrabeni dejavnosti, v storitvenih dejavnostih pa v dejavnosti leasinga, poslovnih storitev, finančnega posredništva in – predvsem **za drugo polletje 2004** – tudi špedicije.

Med ključnimi izzivi **na prehodu let 2003-2004** je za poslovni svet predvsem konkurenčnost in priprave na **spremembe tržnih možnosti** doma in na evropskih trgih. Evropsko Kohezijsko poročilo ocenjuje priprave Slovenije na vstop v EU pozitivno, tudi Poročila Evropskega Parlamenta in Evropske komisije priznavajo Sloveniji uspehe v makro ekonomski politiki – ob zahtevah za dodatne strukturne reforme, tudi v prid večje učinkovitosti javnega sektorja. Na domačem makro ekonomskem področju pa stopata z vidika podjetij kratkoročno še bolj v ospredje **davčna in tudi dohodkovna** politika. Pritiski na podjetja tu ne bi smeli dodatno ogroziti konkurenčnosti, saj je lahko leto 2004 odločilno za preživetje in ohranitev trgov ter programov, zlasti ob močnejši konkurenci drugih novink v EU in tudi iz Azije na evropskih trgih. **Inflacija**, do nedavno najtežji problem, se v trendu znižuje. Januarska mesečna rast cen je medletno inflacijo znižala na 4 odstotke. Rast povprečnih **plač** zaposlenih je bila v teku lanskega leta zmerna, v povprečju realno 1,8 odstotna. Kritičen je **trg dela**, kjer ni izgledov rasti,

če ne bo prišlo do sprememb. Stopnja **brezposelnosti** je v letu 2003 pri registrirani brezposelnosti po slovenskih standardih na ravni 11,2 odstotka, stopnja, ki jo izračunavamo po mednarodni metodologiji ILO, pa je zrastle na blizu 7, medtem ko je v EU-15 povprečna stopnja 8-odstotna.

2. POSLOVNA PRIČAKOVANJA

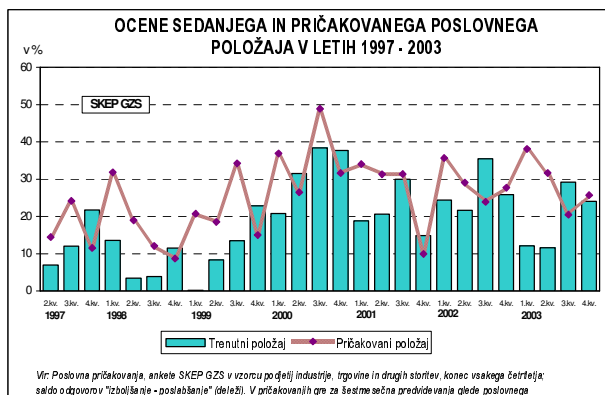
Aktualna poslovna pričakovanja podjetij, kot kažejo redne četrtletne ankete SKEP GZS z zadnjo meritvijo v decembru 2003, potrjujejo zelo **zadržan poslovni optimizem**, z morda nekoliko boljšimi obeti in splošnimi poslovnimi možnostmi za drugo polletje 2004. Kratkoročna pričakovanja so se glede na predhodna sicer izboljšala pri proizvodnji in izvozu. Vztrajno nizka in kritična pa so še naprej pri naročilih in zaposlovanju. Inflacijska pričakovanja so zmerna. V šestmesečnih poslovnih pričakovanjih do junija 2004 pa izkazuje industrija v povprečju spet nekaj več **poslovnega zaupanja** kot trgovina in druge storitve. Trenutne razmere in izhodiščni položaj konec leta 2003 pa bolje ocenjujejo v trgovinskih in drugih storitvenih podjetjih.

Po naši anketi je decembra 2003 svoj **trenutni poslovni položaj** ocenilo kot dober v povprečju 35 odstotkov anketiranih družb v Sloveniji, kot slab pa 11. To razmerje v saldu pomeni v povprečju sicer podobno oceno aktualnih poslovnih ocen kot konec leta 2002, v primerjavi s septembrom 2003 pa poslabšanje. Po drugi strani so se **šestmesečna pričakovanja** gospodarskih družb, to pot do junija 2004, v trendu izboljšala.

V povprečju je izrazilo prepričanje v izboljšanje poslovnega položaja in konjunkturo v **prvem polletju 2004** 38 odstotkov, poslabšanje pa 12 odstotkov podjetij. Polovica jih je prepričana, da bodo v tem času uspeli ohraniti dosežen poslovni položaj oziroma da zanje ne bo večjih sprememb. Med dejavnostmi je industrija bolj optimistična, slabše pa

so za čas do junija 2004 ocene v domači trgovini, pa tudi v večini drugih storitvenih dejavnosti.

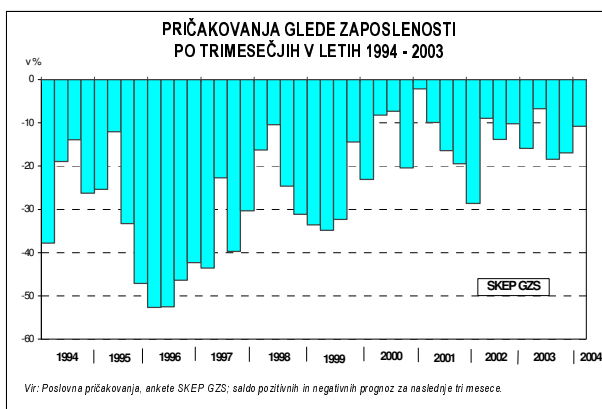
Kratkoročna, **trimesečna pričakovanja** obetajo po naši anketi za prvo četrletje leta 2004 pozitivni trend zlasti glede rasti proizvodnje in ponovno tudi **izvoza**. Po drugi strani pa so se za to trimesečje spet poslabšala pričakovanja skupnih prodaj. Kritične in negativne ostajajo v večini dejavnosti **napovedi naročil** (-23), merjene s saldom pričakovanj o naraščanju in upadanju.

Kratkoročna poslovna pričakovanja podjetij - po anketah SKEP GZS za leto 2003 in 2004

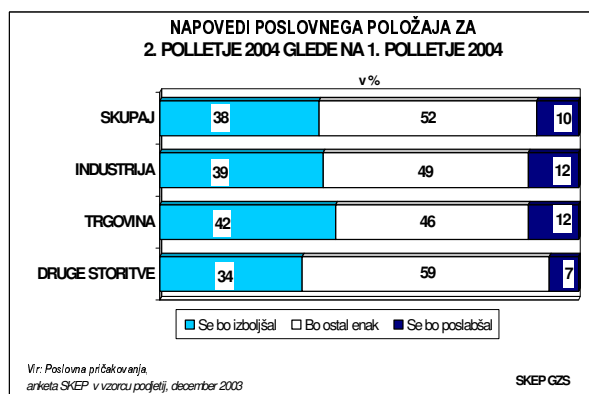
PODROČJE POSLOVANJA	za 1.četr. 2003	za 2.četr. 2003	za 3.četr. 2003	za 4.četr. 2003	za 1.četr. 2004
Proizvodnja	37	39	16	25	32
Prodaja	28	37	22	27	24
Izvoz	39	46	31	14	25
Naročila	-26	-18	-20	-22	-23
Prodajne cene	-6	-2	-21	-12	-7
Investicije	16	21	16	11	14
Likvidnost	-1	-6	0	3	2
Zaposlenost	-16	-7	-18	-17	-11

Vir: Poslovna pričakovanja, Delovni zvezek SKEP GZS št 11/2003, jan.04
Saldo ± napovedi za naslednje 3 mesece - četrletje

Cenovna pričakovanja menjalnega sektorja so v saldu še naprej negativna (-7), kar pomeni da sicer več podjetij pričakuje, da bodo cene pri prodaji morala znižati, kot pa je tistih, ki naj bi jih povečala. Predhodna dva kvartala sta bila v tem pogledu boljša. **Investicijske** napovedi so zmerno pozitivne, za to četrletje nekoliko previdnejše v industriji (tu se povečujejo v proizvodnji kovin, kemikalij in motornih vozil), večje pa so to pot v večini storitvenih dejavnosti. Napovedi **likvidnosti** ostajajo kratkoročno v povprečju bolj ali manj blizu meje negativnih in ne nakazujejo izboljšanja. Napovedi **zaposlovanja** v okviru poslovnih pričakovanj pa so tudi za prvo trimesečje leta 2004 v povprečju negativna (glej tudi tabele v Dokumentaciji).

Letna pričakovanja za leto 2004 so lani jeseni kazala, da so podjetja pri večini poslovnih parametrov kljub vsemu pretežno le računala na boljše rezultate od leta 2003. Realno rast **prihodkov** je pričakovalo za leto 2004 72 odstotkov anketiranih, znižanje pa 6, ali v saldu +66, najbolj zaradi večjih izvoznih pričakovanj, manj na račun izboljšanja domačih prodaj.

Decembra smo analizirali tudi ocene podjetij glede razlik za prvo in drugo polletje 2004. Boljše **poslovne možnosti v drugem polletju 2004**, torej v času, ko bomo že del EU, pričakuje v primerjavi s prvim polletjem 38 odstotkov podjetij, desetina se boji poslabšanja, več kot polovica pa zase za zdaj še ne pričakuje posebnih razlik v konjunkturi in poslovnem položaju. Vzroke je delno mogoče pripisati pričakovanim splošnim konjunktornim razmeram na domačem in tujih trgih, delno pa tudi vplivu sprememb zaradi vstopa v EU, ki so pozitivne, a tudi negativne. Primerjava s podobno raziskavo pred letom dni daje slutiti, da se v teh napovedih krepi pomen in teža ocene **novih sistemskih in konkurenčnih razmer**, v katerih bodo delovala podjetja. Primerjava med povprečno oceno za prvo in drugo polletje pa nam potrjuje, da so pričakovanja za drugo vendarle za spoznanje ugodnejša.

3. TRENDI V PROIZVODNJI IN STORITVAH

a) Industrija

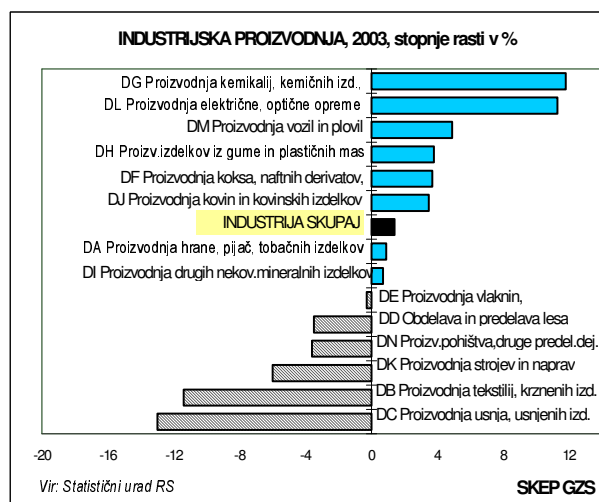
Industrijska proizvodnja se je po razmeroma skromni rasti v prvih treh četrtletjih leta 2003 v zadnjih treh mesecih okrepila, še posebej v decembru, ko je proizvodnja enakega meseca preteklega leta prehitela za 6,1-odstotka. Industrija je tako v letu 2003 v povprečju izdelala za **1,4 odstotka več** kot v letu 2002. V rudarstvu je bila proizvodnja višja za 5,8 odstotka, podjetja za oskrbo z elektriko, plinom in vodo pa so proizvodnjo v letu 2003 za 3,5 odstotka zmanjšala.

Stopnje rasti obsega industrijske proizvodnje in zaposlenost v industriji, v %

	2001	2002	2003
Industrija skupaj	2,9	2,4	1,4
C Rudarstvo	-7,9	7,7	5,8
D Predelovalne dejavnosti	2,8	2,0	1,6
E Oskrba z elektriko, plinom, vodo	9,3	5,4	-3,5
Zaposleni v industriji*	-0,6	-3,0	-2,1
D Predelovalne dejavnosti	-0,6	-2,8	-1,9

Vir: Statistični urad RS, februar 2004

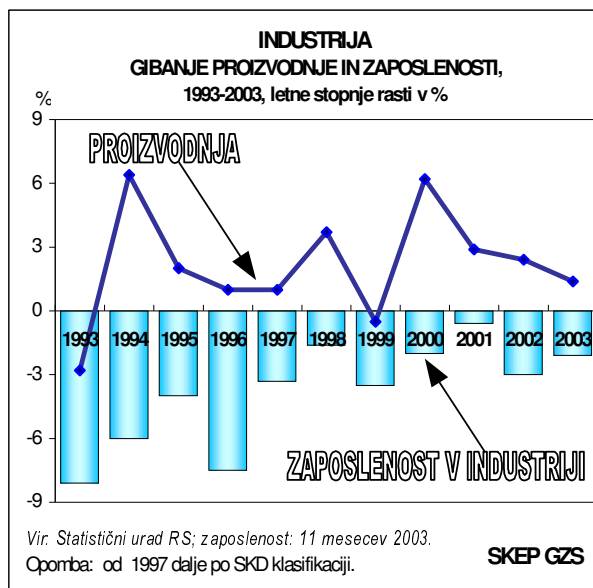
* za 2003 obdobje januar- november

V **predelovalnih dejavnostih**, ki predstavljajo 9/10 celotne industrije so lani podjetja proizvedla za **1,6 odstotka več** kot leta 2002. V okviru teh so obseg proizvodnje lani najbolj povečali v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov (11,8%), proizvodnji električne in optične opreme (za 11,3%) in v proizvodnji vozil in plovil (4,9%). Zmanjšanje obsega proizvodnje je statistika v letu 2003 zabeležila v petih (od 14) področjih predelovalnih dejavnosti. Zmanjšanje je bilo lani največje v proizvodnji usnja in usnjenih izdelkov, kar

13-odstotno, in v tekstilni industriji 11,4 odstotno. Manj izdelkov so lani izdelali tudi v proizvodnji strojev in naprav, v proizvodnji nekovinskih in mineralnih izdelkov ter lesno predelovalni industriji in v proizvodnji pohištva.

Ob razmeroma skromni rasti obsega industrijske proizvodnje, se je obseg **zalog** izdelkov v letu 2003 glede na leto 2002 v povprečju povečal za 4,8 odstotka, v predelovalnih dejavnostih pa so bile zaloge višje za 5,9 odstotka. Pregled po dejavnostih kaže, da so se zaloge povečale pretežno v visoko izvozno usmerjenih dejavnostih, kjer se soočajo z nižanjem izvoznih cen ter še vedno zadržanim povpraševanjem. Po kazalcu zvišanja obsega zalog močno izstopa proizvodnja električne in optične opreme (45,6%), v okviru katere so se izjemno povečale zaloge medicinskih, finomehaničnih in optičnih instrumentov (158,5%). Visoka rast zalog je tudi v proizvodnji izdelkov iz gume in plastičnih mas (14,5%) in v proizvodnji kovin in kovinskih izdelkov (8,6%), v proizvodnji vozil in plovil pa zlasti motornih vozil in prikolic (28,3%).

Trend zmanjševanja zaposlenosti v industriji se je nadaljeval tudi v letu 2003, čeprav nekoliko počasneje kot leto pred tem. Zaposlenost v industriji se je v povprečju enajstih mesecev zmanjšala za 2,1 odstotka, v predelovalnih dejavnostih pa za 1,9 odstotka. Med področji dejavnosti so rast zaposlovanja v tem obdobju beležili le v kemijski in gumarski industriji. **Produktivnost dela** v industriji, merjena s proizvodnjo na zaposlenega, se je lani v enajstih mesecih povečala za 3,2 odstotka.

b) Gradbeništvo

V letu 2003 so se nadaljevali razmeroma ugodni trendi iz leta 2002. Vlečni konj gradbeništva so bili **gradbeni inženirski objekti**, predvsem zaradi gradnje avtocestnega programa. Pomembna so bila tudi dela na izgradnji energetskih objektov, objektov povezanih z varstvom okolja in druge komunalne infrastrukture. Vrednost del zanje je bila v enajstih mesecih 2003 za 22 odstotkov nad primerljivo iz leta prej, z upočasnitvijo v jesenskih mesecih. Vrednost **gradnje stavb** pa se je nominalno povečala za 5,6 odstotka. Tudi stanovanjska gradnja se je med letom povečevala, ni pa še dosegla tiste iz predhodnega leta. To se kaže tudi v deležu, kjer pomenijo gradbeni inženirski objekti 52,7 odstotka, stavbe 47,3 odstotka, od tega stanovanjska gradnja 7 odstotkov. Skupna vrednost opravljenih del je višja za 13,6 odstotka.

Vrednost opravljenih gradbenih del in efektivne ure delavcev

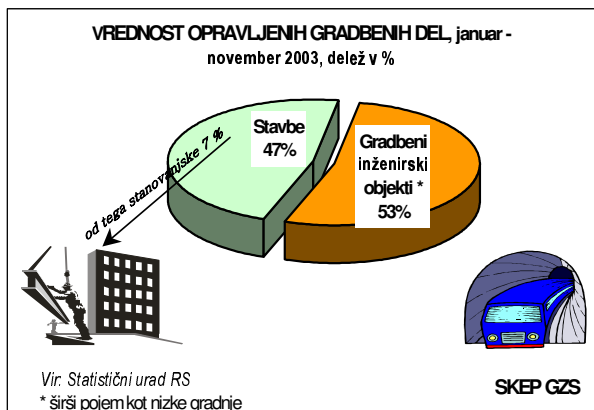
	I-XI 2003 v mio SIT	Indeksi		Delež v % XI 03	Delež v % I-XI 2003
		XI 03 XI 02	I-XI 03 I-XI 02		
Vrednost opravljenih gradbenih del	321.024	104,7	113,6	100,0	100,0
Po vrsti gradbenih objektov:					
Stavbe	152.002	119,3	105,6	51,8	47,3
- od tega stanovanjska	22.458	187,4	92,2	9,9	7,0
Gradbeni inženirski objekti*	169.021	92,5	122,0	48,2	52,7
Efektivne ure delavcev (1000 ur)	27.373	93,9	97,9		

Vir: SURS, Nekateri pomembnejši podatki RS št. 12/03 * nov pojem od 1.1.2003 (zajema podatke, ki niso stavbe t.j. širši pojem kot nizka gradnja). Podatki zajemajo podjetja, ki so registrirana v gradbeni dejavnosti in imajo več kot 10 delavcev.

Jeseni - oktobra in novembra - je bila slika precej drugačna. Vrednost del pri stavbah je novembra dosegla kar 19,3-odstotno nominalno povečanje - zaradi povečanja gradnje poslovnih objektov in velikega skoka v izkazani vrednosti stanovanjske gradnje za 87,4 odstotka, največjem od začetka leta. Gradnja gradbenih inženirskih objektov pa se je v tem času upočasnila, saj je bilo del po vrednosti za 7,5 odstotka manj kot v novembra leta 2002. Zmanjšal se je tudi delež gradbenih inženirskih objektov na 48,2 odstotka, stavb pa povečal na 51,8 odstotka. Število **efektivnih ur delavcev** na gradbiščih se ob tem še naprej znižuje, saj se je v enajstih mesecih 2003 glede na enako obdobje leta 2002 znižalo za 2,1 odstotka, v novembru na november leta prej pa celo za 6,1 odstotka.

V letu 2004 je zlasti zaradi pospešene stanovanjske gradnje v zvezi z nacionalno stanovanjsko varčevalno shemo (NSVS) mogoče pričakovati, da se bo delež zgradb še povečeval - delež gradbenih inženirskih objektov pa zmanjševal, čeprav ni pričakovati zastoja na izgradnji avtocestnega programa. To dokazuje tudi število

izdanih gradbenih dovoljenj in začetih stanovanjskih stavb. V letu 2004 se bodo nadaljevala dela pri izgradnji energetskih objektov na spodnji Savi in naprav za prenos električne energije in nadaljevala izgradnja objektov, povezanih z varstvom okolja in komunalne infrastrukture.

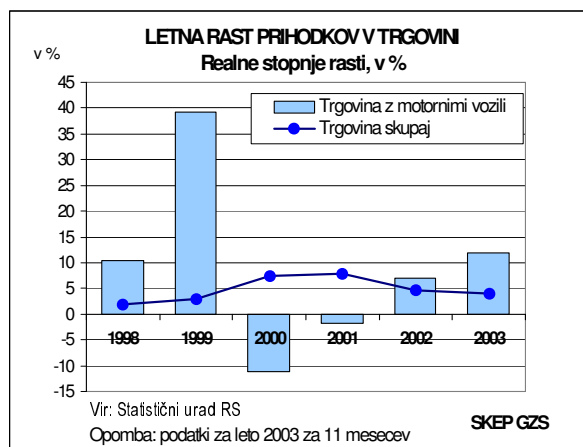
Vrednost opravljenih **gradbenih del v tujini** se je v letu 2003 v prvih treh četrtletjih v evrih povečala za 7,6 odstotka (skupna vrednost 73,4 milijonov evrov). Največ gradbenih del so lani naša podjetja opravila na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini, ter Srbiji in Črni gori. Kar dve tretjini opravljenih del predstavlja nizka gradnja (tuneli, viadukti, avtoceste). Nasprotno so bila naša gradbena dela v razvitih državah za tretjino manjša (vrednost 14,9 milijonov evrov) zaradi krize gradbeništva zlasti v Nemčiji, kjer so naša podjetja največ gradila. Tu skoraj 59 odstotkov predstavlja visoka gradnja, nizka gradnja pa 41 odstotkov.

Z vstopom Slovenije v EU s prvim majem letos prihaja do sprememb tudi za gradbeništvo. Velika gradbena podjetja so že zdaj soočena s konkurenco na tujih in na domačem trgu in so dokazala, da ne zaostajajo za tujci. Zlasti pri srednjih in malih podjetjih pa je čutiti nelagodnost zaradi nepredvidljivosti in večjega pritiska tuje konkurence na lokalne trge. Povečanje konkurence naj bi pomenilo tudi motivacijo slovenskim gradbenim podjetjem za izboljšanje konkurenčnosti prek razvoja novih storitev, uporabe sodobnih tehnologij in znižanja proizvodnih stroškov. Ob izkoriščanju **novih možnosti naših podjetij** na trgih držav EU (razen Nemčije in Avstrije, kjer so omejitve) bo nujna večja učinkovitost poslovanja in večji poudarek ekonomiji obsega. Pričakujemo, da bo med slovenskimi gradbenimi podjetji prišlo tudi do večjega povezovanja in specializacije na posameznih projektih, v prid konkurenčni sposobnosti pri obvladovanju domačega in osvajanju tujih trgov.

c) Trgovina

Prihodki od prodaje v trgovini so se v enajstih mesecih leta 2003 realno povečali za **3,9 odstotka**. V trendu je trgovinska dejavnost, zlasti zaradi popuščanja v jesenskih mesecih, nekoliko nižja kot v prejšnjih obdobjih. Realna rast prihodka v trgovini je bila namreč v enajstih mesecih 2002 4,5-odstotna, v prvem polletju 2003 pa 5,5-odstotna.

V povprečju so v enajstih mesecih 2003 prihodki od prodaje najbolj porasli v **trgovini z neživili** (realno za 6,7 odstotka), od tega za 12,6 odstotka v specializiranih prodajalnah s pohištvom, gospodinjskimi aparati in gradbenim materialom. Povečanje prihodka je bilo realno za 11,8 odstotkov pri prodaji v trgovinah s tekstilom, oblačili in usnjenimi izdelki, prodaja farmacevtskih, medicinskih in kozmetičnih izdelkov pa je bila za 10,8 odstotkov višja kot pred letom.

Trgovina po pošti ter prodaja knjig in časopisov, ki je v letu 2002 dosegla 20 oziroma 30-odstotno realno rast, se je v letu 2003 nekoliko umirila. Lani se je v primerjavi z enajstimi meseci 2002 povečala realno za 5 odstotkov.

Realna rast prihodkov v trgovini – po dejavnosti, v %

	XI 2003 XI 2002	I-XI 2003 I-XI 2002
SKUPAJ	-0,5	3,9
Trgovina z živili, pijačami, tobakom	-6,5	-1,6
Trgovina z neživili	6,3	6,7
• Farmacevtski, kozmetični izdelki	4,4	10,8
• Tekstil, oblačila, usnjeni izdelki	10,3	11,8
• Pohištvo, gospodinjski aparati	13,5	12,6
Trgovina z motornimi vozili, gorivi, vzdrževanje, popravila	-0,3	6,3
• Trgovina z motornimi vozili	3,1	11,9
• Trgovina z motornimi gorivi	0,0	5,0

Vir: Statistični urad RS, januar 2004

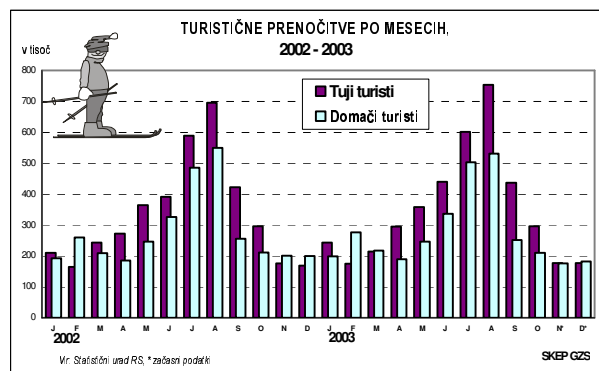
Manjša pa je bila lani še naprej dinamika prodaje v **trgovini z živili, pijačami in tobakom**, kjer je bil v enajstih mesecih prihodek od prodaje v realnem obsegu za 1,6 odstotka nižji kot v enakem obdobju 2003.

V trgovini z **motornimi vozili in vzdrževanjem ter prodajo goriv** so lani v primerjavi z enajstimi meseci leta 2002, izkazovali realno za 7,4 odstotka višji prihodek. Prodaja **motornih vozil**, koles, rezervnih delov in opreme je bila v enajstih mesecih lani realno kar za 11,9 odstotka višja kot leto prej in ima tako pomembno vlogo impulza. V trgovini z motornimi gorivi pa je prihodek v tem času realno porasel za 5 odstotkov.

d) Turizem

V Sloveniji je delež prenočitev državljanov EU v vseh prenočitvah tujcev skoraj enak povprečju za 15 EU držav – blizu 72 odstotkov. Izmed novink v EU (razen Malte in Cipra) ima Slovenija najvišji **delež tujkega turizma iz EU** in tujkega turizma sploh.

V letu 2003 se je skupni **turistični obisk** Slovenije povečal za 2 odstotka, našli pa smo 7,5 milijonov turističnih prenočitev. **Tujski** turizem se je povečal za 4 odstotke in predstavlja 56-odstotni delež vsega turističnega obiska. Po letih rahlega upadanja obiska **domačih** gostov se je v letu 2003 tudi ta povečal za en odstotek.

Obisk je lani naraščal iz vseh **zahodnoevropskih držav**, razen iz Nemčije, ki pa je naša najpomembnejša izvorna turistična država. Število nemških turistov je sicer ostalo enako kot v letu prej, so se pa pri nas zadrževali krajši čas. Njihovih prenočitev je bilo leta 2003 za 4 odstotke manj kot leta 2002. Tudi Italijani in Avstrijci so lani nekoliko skrajšali povprečno dobo bivanja v Sloveniji, saj se je ob večjem številu gostov skupni obseg njihovih nočitev povečal le za 1 oziroma 2 odstotka. Hitreje se povečuje turistični obisk iz drugih

evropskih držav – npr. Finske 63, Španije 39, Nizozemske 30, Francije 20, Irske 33, Danske 15, Švice in Švedske 7 in Velike Britanije za 4 odstotke (glej tabele v Dokumentaciji). Obisk je lani porasel tudi iz večine srednje in **vzhodnoevropskih** držav. Pomembni so 3-odstotni porast prenočitev gostov iz Hrvaške, 13 iz Madžarske in 9-odstotni porast iz Ruske federacije. Turistični obisk iz **ZDA**, Avstralije in Japonske pa se je lani zmanjšal (za 3%, 7% in 9%). Že nekaj let pa se strmo povečuje obisk Izraelcev, lani za 30 odstotkov.

Priliv turističnih deviz je bil v Sloveniji leta 2003 1.182 milijonov evrov – za 3,5 odstotka večji kot v predhodnem letu. V hotelih in agencijah (turizem v ožjem pomenu) je priliv turističnih deviz zrasel za 7 odstotkov, v igralnicah za 9 odstotkov. Priliv turističnih deviz na prebivalca je bil 590 evrov, kar je več od povprečja EU in od vseh drugih novih članic EU (razen Malte in Cipra).

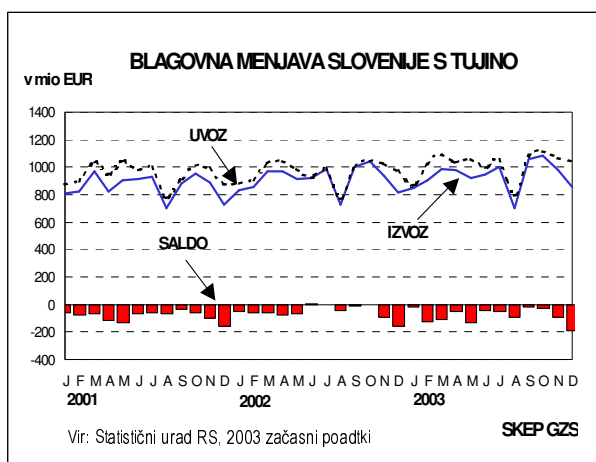
Tudi po potrošnji turističnih deviz je prebivalec Slovenije s 334 € prvi med vsemi novimi **članicami EU** (razen Malte in Cipra), kot tudi glede salda turistične devizne bilance, ki je v Sloveniji +258 € na prebivalca. Za srednjeevropske države, tudi Slovenijo, je značilen trend porasta odliva turističnih deviz – prebivalci več potujejo v tujino.

V primerjavi s sedanjimi članicami EU je Slovenija razmeroma slabo opremljena s **hoteli**. Povprečje za EU je 40 prebivalcev na eno hotelsko posteljo, v Sloveniji je 71. Vodi Avstrija s 14 prebivalci na eno hotelsko posteljo. Med novimi članicami (z izjemo Malte in Cipra) sta najbolj opremljeni s hoteli Češka in Madžarska, sledi Slovenija.

Povprečni **delež turizma** v bruto domačem proizvodu je v EU 4,1 odstotka, v Sloveniji 3 odstotke, kar je manj od madžarskega (5 %) in več od češkega (2,5 %). Če upoštevamo multiplikativne učinke turizma na druge gospodarske dejavnosti je delež turizma v BDP v Sloveniji 12,2 odstotka in je višji kot je povprečje za EU (11,5 %). Češka ima ta delež 13,1%, Madžarska 10,4 %.

4. MENJAVA S TUJINO

V letu 2003 so bila izvozna gibanja glede na lanske mednarodne razmere, še posebej upočasnjeno konjunkturo v državah Evropske unije, nekoliko pod prvotnimi pričakovanji. Po postopnem okrevanju evropskega gospodarstva se je **blagovni izvoz** v zadnjih mesecih leta okrepil in v vsem letu 2003 dosegel **11,3 milijarde evrov**, nominalno za 2,9% več kot v letu 2002. **Uvoz** je lani rasel hitreje od izvoza - uvozili smo za **12,2 milijardi evrov** blaga ali za 5,7% več kot leto prej. **Blagovni primanjkljaj** se je tako ponovno približal milijardi evrov – znašal je **952 milijonov evrov**, kar je bilo za 340 milijonov evrov ali za 55,5 odstotka več kot leta 2002.

V **tolarskih vrednostih** je bilo lani blagovnega izvoza za 2.638 milijard SIT ali za 6,3 odstotka več kot leta 2002, uvoza pa za 2.860 milijard ali za 9,2 odstotka več kot leto prej.

Medvalutne spremembe in še posebej močnejša deprecijacija ameriškega dolarja do evropske valute evra, so lani vplivale na blagovne rezultate, preračunane v evrih. Ta vpliv je bil prisoten le v manjšem delu menjave - tistem, ki ni potekal v evrih. Euro je v letu 2003 v valutni strukturi menjave pomenil že 85,5 odstotka, ameriški dolar pa 11,1 odstotka.

Blagovna menjava Slovenije s tujino - 2002 in 2003, v evrih

	Vrednost v milijon EUR		Stopnje rasti v %	
	2002	2003	2002	2003
IZVOZ SKUPAJ	10.962	11.285	5,9	2,9
EU-15	6.509	6.595	1,2	1,3
EFTA	207	176	54,9	-14,9
CEFTA	954	1.044	15,2	9,4
Države nekdanje Jugoslavije	1.952	1.967	11,5	0,8
Države nekdanje Sovjetske zveze	509	550	10,6	8,0
UVOZ SKUPAJ	11.574	12.237	2,0	5,7
EU-15	7.869	8.231	2,5	4,6
EFTA	202	221	5,0	9,2
CEFTA	1.094	1.121	1,3	2,5
Države nekdanje Jugoslavije	575	613	-4,7	6,7
Drž.nekdanje Sovjetske zveze	342	381	-6,7	11,5
SALDO SKUPAJ	-612	-952		
EU-15	-1.360	-1.636		
CEFTA	-140	-77		

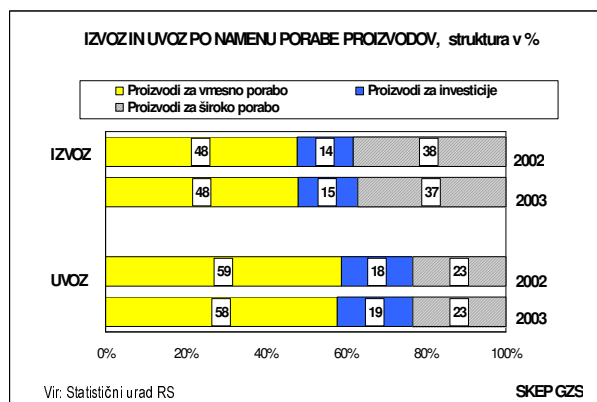
Vir: Statistični urad RS, predhodni podatki; Opomba: Podrobnejši pregled menjave po državah in skupinah držav je v DOKUMENTACIJI, Tabela 16.

Prve ocene o realnih rezultatih blagovne menjave, ki v izračunih upoštevajo lanskoletne medvalutne spremembe in dosežene relativne cene (razmerje rasti domačih in tujih cen) kažejo, da je lani blagovni **izvoz** porasel **realno za 3,6 odstotka** in blagovni **uvoz** za **6,5 odstotka**. *Terms of trade* -

pogoji menjave so lani ostali nespremenjeni, izvozne in uvozne cene so bile v primerjavi z letom 2002 višje za okoli 2,5 odstotka.

Za lansko leto je bilo značilno ponovno večje povečanje **uvoza blaga**, kar je bilo pod vplivom domačih dejavnikov - zaradi nižjih obrestnih mer in upočasnjene rasti tečajev se je povečalo trošenje prebivalstva, večja je bila tudi investicijska aktivnost. Uvoz, ki je bil močnejši že v prvi polovici leta, se je ohranjal na relativno visoki ravni tudi proti koncu leta. V povprečju je znašal lani mesečni uvoz 1.020 milijonov evrov, leta 2002 pa 965 milijonov. V letu 2003 je bil uvoz glede na predhodno leto višji nominalno za 5,7 odstotka.

V uvozu po **namenu porabe proizvodov** je najbolj porasel uvoz investicijskih proizvodov (12%), uvoz proizvodov za široko porabo je bil lani višji za 5,6 odstotka, uvoz proizvodov za vmesno porabo pa za 3,9 odstotka višji glede na leto 2002. V strukturi izvoza in uvoza se je lani nekoliko povečal delež proizvodov za investicije. Delež proizvodov za široko potrošnjo se je v izvozu nekoliko znižal, pri uvozu pa nekoliko povečal.

V pogojih nižje konjunktore se je lani tudi Slovenija soočila z nižjim uvoznim povpraševanjem v **državah Evropske unije**. Ob 1,3-odstotnem povečanju izvoza in 4,6-odstotnem povečanju uvoza iz teh trgov, se je blagovni primanjkljaj z državami Evropske unije lani povečal za 276 milijonov evrov, na 1.636 milijonov evrov. Do poslabšanja je prišlo zlasti zaradi večjih primanjkljajev z Nemčijo, Avstrijo in Francijo. Ob povečanem uvozu - iz Nemčije za 6,4 odstotka, iz Francije za 3,4 odstotka in Avstrije za 10,2 odstotka, je izvoz v Nemčijo lani nazadoval za 3,8 odstotka in v Francijo za 13,1 odstotka. V Avstrijo je bil izvoz višji za 6,8 odstotka. Bolj kot v povprečju se je lani povečal izvoz v Italijo (11,7%), v Irsko (26,2%), Španijo (41,5%), Grčijo (9,9%), Švedsko (7,4%) in Nizozemsko (7,9%).

Slovenska blagovna menjava z EU-15
Deleži v skupni menjavi, v %

	2002	2003
IZVOZ BLAGA	59,4	58,4
UVOZ BLAGA	68,0	67,3

Vir: Statistični urad RS

Z **državami CEFTE** je imela Slovenija lani nadpovprečno rast blagovnega izvoza. V te države se je izvoz povečeval tudi v zadnjih mesecih lanskega leta, nominalno je bil v vsem letu višji za 9,4 odstotka. Uvoza je bilo lani za 2,5 odstotka več. Trgovinski primanjkljaj s temi državami se je glede na leto 2002 lani razpolovil in je znašal 77 milijonov evrov. Med državami, kamor se je slovenski izvoz najbolj povečal so bile Bolgarija, Slovaška, Romunija, Madžarska, manj je lani porasel izvoz na Poljsko. Nazadovanje izvoza v Češko iz prve polovice leta se je v kasnejših mesecih zaustavilo - v vsem letu smo v to državo izvozili za 2% več kot leta 2002.

Z **desetimi novinkami**, ki z majem 2004 vstopajo v EU, je lani menjava porasla pri izvozu za 7,1 odstotka in uvozu za 5,6 odstotka. Delež novink je v skupnem slovenskem izvozu v letu 2003 pomenil 8,5% in pri uvozu 8,4%, skupaj s petnajsterico pa 67% izvoza in 75,6 % uvoza.

Podatki na letni ravni izkazujejo nazadovanje izvoza v **države EFTE** (za 14,9 odstotka), uvoz iz teh držav pa se je lani povečal (za 9,2 odstotka). Izvoz je v letu 2003 nazadoval prav z vsemi državami skupine EFTA. Pri uvozu se je med posameznimi državami najbolj, za 31,3 odstotka povečal uvoz iz Norveške, za 7,5 odstotka pa uvoz iz Švice.

Pomembneje, kar za 30,9 odstotka, se je lani povečal izvoz v države **neevropske članice OECD**, uvoz pa je bil večji le za 6,3 odstotka. Glede na leto 2002 se je za 93 milijonov evrov izboljšala trgovinska bilanca s temi državami, tudi zaradi presežka z ZDA (37 milijonov evrov). Izvoz v ZDA se je lani povečal za 37,9 odstotka, uvoz pa nazadoval za 11,7 odstotka. Več smo lani izvozili tudi na druge trge – v Turčijo, Mehiko, Republiko Korejo, Novo Zelandijo in Avstralijo.

Z JV državami **na ozemlju nekdanje Jugoslavije** ima Slovenija še naprej presežek, ki se postopno znižuje - lani je znašal 1.354 milijonov evrov. Skupni izvoz v te države je bil lani le za 0,8 odstotka višji, saj je med vsemi državami izvoz porasel le na Hrvaško (5,6%), z drugimi je nazadoval. Uvoz blaga je bil za 6,7 odstotka višji kot v letu 2002. Največ se je povečal iz Bosne in Hercegovine, Srbije in Črne gore ter Hrvaške, nazadoval pa je uvoz iz Makedonije.

Bilanca blagovne menjave z **Rusijo** in **drugimi državami na ozemlju nekdanje Sovjetske zveze** se je glede na izvozna in uvozna gibanja v letu 2003 poslabšala. Slovenski izvoz v te države je bil višji za 8 odstotkov, uvoz iz teh držav pa za 11,5 odstotka. Z Rusijo je bila menjava ponovno živahnejša - izvoz za 8,7 odstotka višji in uvoz za 15,8 odstotka višji kot leta 2002. Lani se je povečal tudi izvoz v nekatere druge države: Belorusijo, Kazahstan, Azerbajdžan, Turkmenistan, Ukrajino. Povečala pa se je tudi menjava s tremi Baltskimi državami, ki skupaj s Slovenijo vstopajo v Evropsko unijo maja 2004.

INTRASTAT – NOVO PO VSTOPU V EU

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo, 1. maja 2004, bodo spremembe tudi na področju zajemanja statističnih podatkov o blagovni menjavi s tujino. Bistvena novost bo, da vir za pridobivanje teh podatkov ne bodo več Enotne carinske listine (ECL), temveč obrazci Intrastat, ki so v bistvu poenostavljeni ECL. Ti statistični podatki se zbirajo za blago, ki se giblje iz ene države članice v drugo državo članico EU, vključno z električno energijo.

Za zagotavljanje informacij so odgovorne poročevalske enote. To so vse pravne osebe, ki sodelujejo v blagovni menjavi med državami članicami EU. Poročanje lahko opravijo same ali pa to nalogo prenesejo na tretjo osebo - deklaranta. V zvezi z obveznostjo poročanja podatkov je pomemben vključitveni prag in je določen za vsak tok blaga posebej. Vključitveni prag velja v vseh državah članicah, v Sloveniji pa znaša 100.000 EUR.

Kljub temu, da zaradi odprave carinskih formalnosti pri prehodu meje med članicami EU ECL izgubi pomen oziroma ne bo več v uporabi, bo »izgubljene« podatke nadomestil sistem Intrastat.

5. PLAČILNA BILANCA

Trendi v **tekoči plačilni bilanci** iz prvih četrtletij 2003, se od oktobra dalje niso nadaljevali. V tekočem računu bilance je bil novembra in decembra primanjkljaj, tako da se je visok **presežek** plačilne bilance iz prejšnjih obdobij v vsem letu 2003 znižal na **16,7 milijona EUR**. Bilanca s tujino je bila v letu 2003 bližje ravnovesja, medtem ko je bilo v letu 2002 za 330 milijonov evrov presežka. Finančni in kapitalski račun sta izkazovala primanjkljaj v višini 63 milijonov EUR, vendar je bilo to bistveno nižje kot v letu 2002 (327 milijonov EUR).

Blagovni primanjkljaj v tekočih transakcijah plačilne bilance je bil lani višji kot v letu 2002. Po plačilno bilančni definiciji ga je bilo v 544 milijonov evrov, v letu 2002 pa 265 milijonov evrov. Na to je vplival predvsem lanski večji uvoz blaga, tudi od septembra do decembra.

Tudi **storitveni presežek** je bil v letu 2003 nekaj nižji od prejšnjega leta. Izvoz storitev je bil nominalno višji le za 0,6 odstotka, od tega prilivi od turizma za 3,4 odstotka, za 5,5 odstotka pa so bili višji odlivi za storitve, od tega odlivi za potovanja za 4,5 odstotka.

Plačilna bilanca Slovenije s tujino, 2003

	Prilivi	Odlivi	Saldo
Tokovi v milijon EUR			
TEKOČI RAČUN	14.863	14.846	17
Blago	11.427	11.971	-544
Storitve	2.465	1.924	541
• Transport	679	420	259
• Potovanja	1.182	667	515
Dohodki od dela in kapitala	525	598	-73
Tekoči transferi	446	353	93
KAPITALSKI IN FINANČNI RAČUN			-63
KAPITALSKI RAČUN			4
FINANČNI RAČUN			-67
• Neposredne naložbe			-109
Domače v tujini			-269
Tuje v Sloveniji - NTI			160

Vir: Banka Slovenije, februar 2004

Na saldo tekoče plačilne bilance so pozitivno vplivala gibanja **tekočih transferov**. Prilivi so presegli odlive za 93 milijonov EUR, vendar pa je bil ta presežek za eno četrtno nižji kot v letu 2002. Pozitivni vpliv na bilanco so imeli tudi **neto dohodki od dela**. Prejemki so bili višji od izdatkov za 153 milijonov EUR. Neto primanjkljaj so tudi lani izkazovali **dohodki od kapitala**, vendar pa je bil ta del primanjkljaja za 30 odstotkov nižji kot v letu 2002. Delno je temu botrovala sprememba metodologije izračuna za reinvestirane dobičke od neposrednih naložb tujcev v Slovenijo, dodatno pa zniževanje obresti na svetovnih finančnih trgih. Glede na naraščanje zunanjega dolga Slovenije bi bili sicer odlivi za plačane obresti višji, primanjkljaj dohodkov od kapitala pa posledično višji.

Neposredne naložbe so bile v letu 2003 po obsegu bistveno manjše kot leto prej. Za razliko od leta 2002 so v letu 2003 **domače naložbe v tujino** za 1,7-krat presegle prilive od naložb tujcev v Slovenijo. Pri vlaganjih slovenskih podjetij v tujino je šlo predvsem za obliko vlaganj v lastniški kapital – odlivov je bilo za 269 milijonov EUR. Tujih **neposrednih naložb v Slovenijo** je bilo lani 160 milijonov EUR, v primerjavi z rekordnimi vlaganji v letu 2002 nad 10-krat manj (1.707 milijonov EUR).

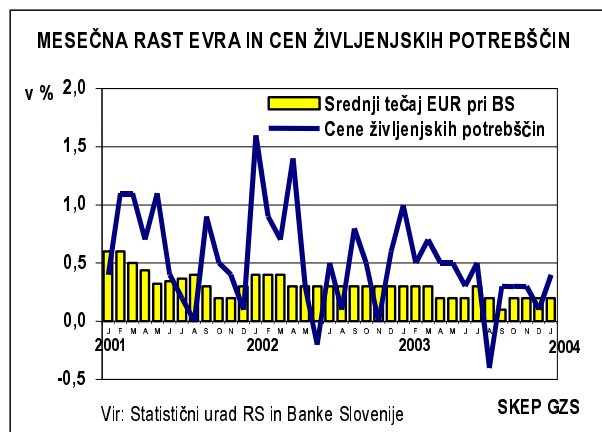
Konec lanskega leta so **devizne rezerve** dosegle 7.700 milijonov EUR in so bile nekoliko nižje kot konec leta 2002 (7.842 milijonov EUR). Višina rezerv je v letu 2003 zadoščala za 6,7 mesečni uvoz blaga in storitev.

6. GIBANJE TEČAJEV

Leto 2003 je bilo v znamenju slabitve dolarja do evropske valute EUR. V razmerju do evra je dolar glede na leto 2002 v povprečju izgubil kar za eno petino. Povprečno razmerje v **letu 2003** je doseglo skoraj **1,13** (1,128), konec leta pa **1,25** dolarja za 1 EUR. Evro se krepi tudi na začetku letošnjega leta. Januarja 2004 je bil v povprečju vreden **1,26** dolarja, sredi februarja pa celo 1,27 dolarja.

Razmerje	2002	2003					2004
	Jan	Jan	Jun	Okt	Nov	Dec	Jan
1 EUR = USD	0,88	1,06	1,17	1,17	1,17	1,23	1,26
1 USD = EUR	1,13	0,94	0,86	0,85	0,85	0,82	0,79

Evro je lani na domačem deviznem trgu v tolarjih glede na leto 2002 v povprečju zrasel za 3,3% in dosegel **povprečno vrednost 233,70 SIT**. Njegova mesečna rast se je gibala med 0,2 – 0,3 odstotka. V letu 2003 je v blagovni valutni strukturi slovenske menjave evro pomenil 85,5%, v letu 2002 pa 85%.

Decembra 2003 je bil srednji tečaj evra 236,46 SIT in je bil v primerjavi z decembrom 2002 višji za 2,8 odstotka. To je pomenilo, ob upoštevanju relativnih cen (razmerje med rastjo domačih in tujih cen) njegov nadaljnji realni padec. Po oceni Banke Slovenije za 0,3 odstotka. Domače cene so v tem času zrasle za 4,6 odstotka.

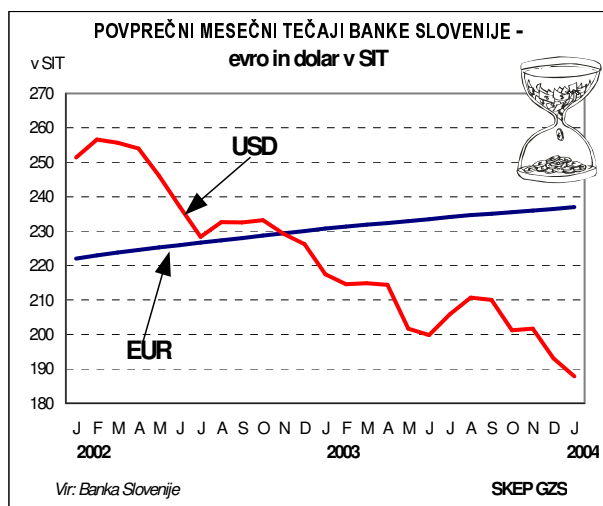
Gibanje vrednosti tečaja EUR v SIT

	Srednji tečaj BS	Podjetniški tečaj N.L.B.
Povprečje 2002	226,22	226,70
Januar 2003	230,70	231,05
Februar	231,30	231,68
Marec	231,90	232,26
April	232,39	232,76
Maj	232,93	233,31
Junij	233,49	233,83
Julij	234,12	234,37

	Srednji tečaj BS	Podjetniški tečaj N.L.B.
Avgust	234,70	234,89
September	234,99	235,17
Oktober	235,48	235,72
November	235,98	236,22
December	236,46	236,71
Povprečje 2003	233,70	234,00
Januar 2004	236,97	237,13

Vir: Banka Slovenije, Nova Ljubljanska banka

Tečaj **ameriškega dolarja**, ki se je v prvi polovici lanskega leta zniževal, je po rasti julija in avgusta od septembra dalje v tolarjih vse do konca leta znova padal. Decembra 2003 je bila njegova povprečna vrednost 193,0 SIT, najnižja mesečna vrednost v vsem lanskem letu. V primerjavi z decembrom 2002 je bil dolar nižji kar za 14,7 odstotka. Od rekordne vrednosti iz februarja 2002, ko je dolar v tolarjih dosegel 256,60 SIT, je dolar do decembra lani izgubil že četrtno vrednosti. Na dolarskem področju to za izvoznike pomeni učinek višje sile in bistveno poslabšanje pogojev poslovanja. Vrednost dolarja v vsem **letu 2003** je v povprečju dosegla srednjo vrednost **207,11 SIT**, kar pomeni glede na leto 2002 13,8-odstotni padec.

Tečaj evra in dolarja

Povprečni tečaj BS	2001	2002	2003
• Evro (v SIT)	217,19	226,22	233,70
• Dolar (v SIT)	242,75	240,24	207,11
Razmerje: 1 EUR = ... USD	0,90	0,94	1,13

Vir: Banka Slovenije; preračuni SKEP GZS

Konkurenčnost slovenskega gospodarstva se je lani slabšala, škarje rasti stroškov in prihodkov se z vidika izvoznikov bolj in bolj zapirajo. Domače cene so v letu 2003 v povprečju višje za 5,6 odstotka, rast tečajev pa je bila počasnejša od rasti cen.

Realni efektivni tečaj tolarja, ki v izračunu upošteva košarico valut EUR, CHF in USD ter razmerje med rastjo domačih in tujih cen, se je lani povečal, kar je za izvoznike slabo. Merjen z relativnimi cenami življenjskih potrebščin je bil lani decembra v medletni primerjavi (glede na december 2002) za 4,1 odstotka višji, merjen s cenami pri proizvajalcih pa za 2 odstotka višji. Za toliko se je izvoznikom v povprečju poslabšala konkurenčnost. Še v bistveno slabšem položaju so bili ob šibkejšem dolarju izvozniki, ki poslujejo pretežno na dolarskem valutnem področju.

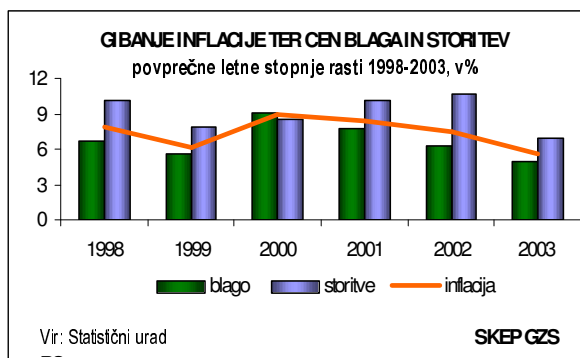
Nekoliko pa je slabšanje konkurenčnosti v letu 2003 omililo dejstvo, da se je razlika med domačo in tujo inflacijo v primerjavi z letom 2002 zmanjšala. Razlika med doseženima indeksoma slovenskih in tujih cen življenjskih potrebščin na trgih držav naših partneric, se je lani glede na leto 2002 izboljšala za 2,7 odstotne točke. Prav tako pa se tudi **pogoji menjave** lani niso poslabšali. Ob 2,6-odstotni rasti izvoznih in uvoznih cen glede na leto 2002, so *terms of trade* ostali nespremenjeni.

7. GIBANJE CEN

Povprečna letna **inflacija**, merjena z rastjo cen življenjskih potrebščin je v letu 2003 znašala **5,6 odstotka**. Medletna stopnja inflacije (december 2003 na december 2002) pa je bila 4,6-odstotna. V primerjavi z letom 2002 se je povprečna letna stopnja rasti cen **znižala za 2,6 odstotne točke**.

Znižanje inflacije v letu 2003 je v veliki meri posledica restriktivnejših in bolj usklajenih makro-ekonomskih politik, ki so jih spremljale relativno ugodne razmere v mednarodnem okolju. Povišanje nadzorovanih cen je v letu 2003 prvič po letu 1996 zaostajalo za rastjo cen, ki se oblikujejo prosto. Nižji je bil tudi skupen prispevek davčnih sprememb k inflaciji, ki je lani znašal 0,6 odstotne točke (leta 2002 1,7 odstotne točke). K umirjanju inflacijskih pričakovanj prispeva tudi aciklično prilagajanje trošarin pri tekočih gorivih.

Gibanje inflacije Sloveniji v letu 2003 je pokazalo, da je z ustreznimi politikami in pravo mero restriktivnosti možno doseči postopno znižanje inflacije. Res je sicer, da nas od t.i. evropske ravni inflacije na ravni okoli dveh odstotkov letno ločita še velikanski dve odstotni točki; vendar pa premik v letu 2003 ne pomeni zgolj statističnega zniževanja temveč ima vpliv tudi na inflacijska pričakovanja, vključno s pritiski za opuščanje avtomatičnih indeksacij oz. usklajevanje različnih finančnih instrumentov in plačil.

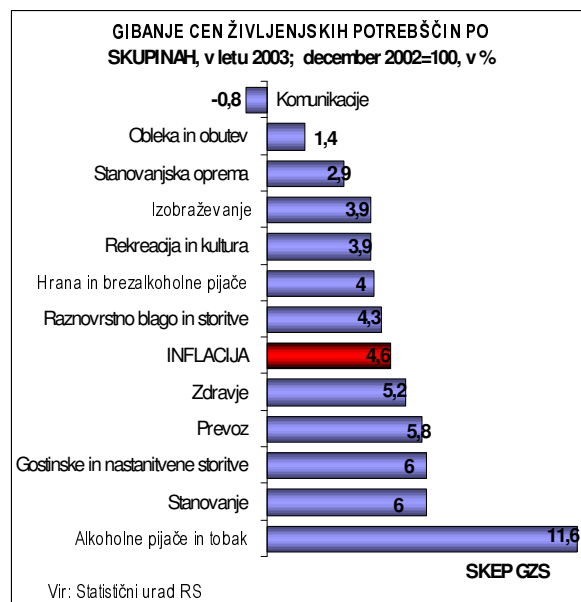
V letu 2004 lahko pričakujemo nadaljnje znižanje stopnje inflacije, obseg znižanja pa bo odvisen od možnosti in uspešnosti pri obvladovanju **tveganj**. Na cenovna gibanja bo gotovo vplivala širitev EU zaradi izravnavanja dela cen na višje ravni v novih članicah (npr. pri storitvah). Možen je pritisk na rast cen zaradi povečanega trošenja ob **nizkih obrestnih merah** ter sprostitve sredstev prvega kroga stanovanjske varčevalne sheme. Odrpte so tudi še vse možnosti pri oblikovanju **plačne politike** v zasebnem sektorju. Negotovost je tudi glede vplivov iz **mednarodnega okolja**, povezanih predvsem s trenutno še zelo visokimi cenami nafte in večine surovin.

Gibanje cen 2003-2004 (stopnje rasti v %)

	Cene življenjskih potrebščin	Cene na drobno	Cene industrijskih izdelkov
November 03			
XI 03 / X 03	0,3	0,3	0,2
XI 03/XI 02	5,1	4,5	1,6
I-XI 03/ I-XI 02	5,7	5,7	2,1
December 03			
XII 03 / XI 03	0,1	0,2	0,5
XII 03/XII 02	4,6	4,6	2,1
I-XII 03/ I-XII 02	5,6	5,6	2,5
Januar 04			
I 04/ XII 03	0,4	0,3	0,4
I 04/I 03	4,0	3,9	2,3

Vir: Statistični urad RS, november 2003 – februar 2004

Decembra 2003 so se cene življenjskih potrebščin v Sloveniji po statističnih podatkih zvišale za 0,1 odstotka. Zabeležene rasti cen so bile pri večini opazovanih proizvodov in storitev le majhne, na nizko povprečno rast cen so v tem mesecu vplivale tudi številne prednovoletne ugodnosti in znižanja. Najvišjo rast cen so decembra beležile cene storitev za rekreacijo in šport (8,5%), in cene športne opreme (7,4%). Podražile so se tudi storitve vzdrževanja avtomobilov in sicer za 7,2%.

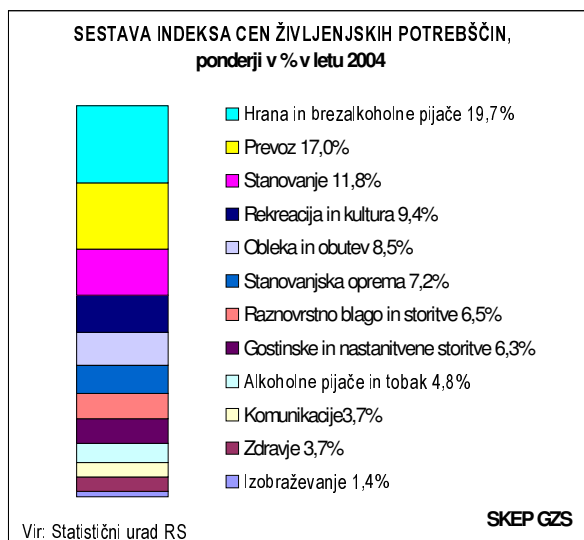

Rast cen, merjena z **indeksom cen na drobno**, je bila decembra 2003 na medletni ravni 4,6-odstotna in v povprečju gibanje cen po skupinah

Rast cen se je v letu 2003 enakomerno zniževala v večini skupin cen, ki sestavljajo indeks cen življenjskih potrebščin, razen v tistih, na katere so pomembneje vplivali davčni in administrativni ukrepi ter vremenske razmere. Lani so se tako zaradi rasti fiskalnih obremenitev najbolj podražili alkoholne pijače in tobak, za 12,6%, samo tobačni izdelki so bili dražji za 17,4%. Najemnine za stanovanja so se v letu 2003 v povprečju podražile za 13,8%, komunalne storitve za 10%, železniški potniški prevozi za 12,3% in prenočevanje v hotelih za 15%. Najnižja rast cen je bila lani zabeležena v skupinah komunikacije (1,4%), stanovanjska oprema (2,1%) in zdravje (4,2%). Hrana in brezalkoholne pijače so bile v povprečju dražje za 4,6%, med njimi največ zelenjava (9,5%) najmanj pa mleko in mlečni izdelki (1,4%). V lanskem letu so se zvišale tudi cene prenočevanja v hotelih, tako da so bile glede na primerljivo lansko obdobje višje za 15 odstotkov. Negativen trend rasti cen pa – verjetno tudi zaradi hitrega tehnološkega napredka – v indeksu beležimo pri audio-video opreми ter še bolj pri foto in računalniški opreми, ki se je v povprečju pocenila za 21,5%.

Januarja 2004 je bila rast cen življenjskih potrebščin 0,4-odstotna, **inflacija** na medletni ravni pa **4-odstotna**. Najvišjo rast cen smo zabeležili v skupini izobraževanje, kjer so se cene vrtcev v povprečju višale za 7,4 odstotka. Zaradi povečanja trošarin pri tobačnih izdelkih so se cene v skupini alkoholne pijače in tobak, v povprečju zvišale za 2,8%. Razmeroma visok, 2-odstoten porast cen je bil zabeležen tudi v skupini hrana in brezalkoholne

pijače, kjer je bila zelenjava dražja za 15,1 odstotka in sadje za 3,3 odstotka. Zimske razprodaje so vplivale na 4,9-odstotno nižje povprečne cene obleke in obutve. Rast cen, merjena z **indeksom cen na drobno** je bila januarja 2004 na medletni ravni 3,9-odstotna.

Z začetkom leta 2004 so na Statističnem uradu opravili tudi redno letno **revizijo indeksa cen** življenjskih potrebščin. Revizija obsega ažuriranje prodajnih mest ter liste proizvodov in storitev za opazovanje cen ter prilagoditev uteži. Med najpomembnejšimi novimi reprezentanti za opazovanje cen so nekatere storitve s področja visokega šolstva. Indeks letos zajema skupno 639 proizvodov in storitev. Uteži, ki veljajo za izračun indeksa temeljijo na podatkih o izdatkih iz anket o potrošnji gospodinjstev, dopolnjeni pa so tudi z drugimi dosegljivimi viri. Razlike v indeksu zaradi revizije uteži so zelo majhne.

Dinamika rasti **nadzorovanih cen** je bila v letu 2003 prvič po sedmih letih v povprečju nižja od rasti **prostih cen**: po izračunih Banke Slovenije so bile novembra na medletni ravni proste cene višje za 5,6% nadzorovane cene pa za 3,8%. Po metodološko nekoliko drugačnem izračunu UMAR pa so bile regulirane cene v letu 2003 glede letu pred tem v povprečju višje za 4,4 odstotka, od tega energija za 3,6 %, druge regulirane cene pa za 6,1%.

Struktura gibanja cen 2001 – 2003 (povprečne letne stopnje rasti v %)

	2001	2002	2003*
Cene življenjskih potrebščin	8,4	7,5	5,1
- nadzorovane cene	12,2	7,5	3,8
- proste cene	7,7	7,6	5,6

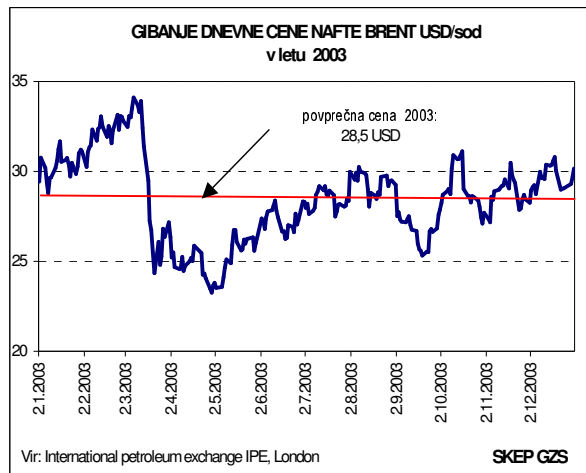
Vir: anka Slovenije, Denarni pregled, januar 4
* nove ber

Cene **industrijskih proizvodov** pri proizvajalcih so se v letu 2003 v povprečju povečale za 2,5%, ob koncu leta (december) pa so bile za 2,1% višje kot konec leta 2002. Med industrijskimi dejavnostmi so se cene lani v povprečju najbolj zvišale v proizvodnji pohištva ter drugih predelovalnih dejavnostih (6,3%), v proizvodnji nekovinskih mineralnih izdelkov (5,9%). Sledita še proizvodnja hrane in pijač in proizvodnja kemikalij in kemičnih izdelkov, kjer so se proizvajalčeve cene zvišale za 4%. Znižanje cen smo zabeležili pri proizvajalcih električne in optične opreme.

Letna stopnja **inflacije** v državah **EU (15)** je bila v letu 2003 v povprečju leta 2-odstotna, merjena konec leta (december 03/december 02) pa 1,8-odstotna. Države evro področja so lani zabeležile povprečno 2,1-odstotno inflacijo, merjeno konec leta pa 2-odstotno. Med državami so decembra 2003 najvišje medletne stopnje inflacije beležili v Grčiji (3,8%) na Irskem (2,9%), in v Španiji (2,7%), najnižje pa v Nemčiji (1,1%), na Danskem (1,2%) in na Finskem (1,2%).

Cene **industrijskih izdelkov** pri proizvajalcih v **EU-15** so se v letu 2003 (december 03/december 02) zvišale za en odstotek. Med državami EU so se te cene v letu dni najbolj zvišale v Luksemburgu (4,1%), na Nizozemskem (2,1%) in v Nemčiji (1,8%). V Belgiji in na Irskem pa so se v letu dni v povprečju znižale.

Povprečna cena soda **nafte** Brent v letu 2003 je po podatkih IPE (International Petroleum Exchange) iz Londona znašala **28,5 USD**, kar je za 13,7% več kot v povprečju leta 2002. Decembra je bila povprečna cena soda nafte 29,6 dolarjev. Na začetku leta 2004 cena nafte dosega ravni nekaj nad 30 dolarji za sod, analitiki pa napovedujejo postopno popuščanje naftnih cen zaradi velikega presežka ponudbe že v drugem četrtletju 2004.

8. OBRESTNE MERE

Na medbančnem denarnem trgu so bile v letu 2003 obrestne mere za depozite do 30 dni v povprečju na ravni 5,6%, povprečno po mesecih pa od 4,7 do 6,4%. V decembru 2003 so se zaradi dobre likvidnosti bank znižale na povprečno 4,7%. Ob koncu leta je gibanje obrestnih mer na medbančnem trgu po običaju pod vplivom davka na bilančno vsoto bank. V januarju 2004 so se navedene obrestne mere spet povečale na povprečno 5,4%.

Banka Slovenije je glede na zmanjševanje inflacije in inflacijskih pričakovanj ter v skladu s predvidenim približevanjem obrestnim meram v evroobmočju svoje obrestne mere od oktobra lani zmanjševala vsak mesec, nazadnje v začetku februarja 2004 za 0,25 odstotne točke. Obrestna mera za lombardna posojila je sedaj 6,75%, za začasni odkup deviz 2,50%, za začasno prodajo deviz 1% letno i.t.d. Obrestna mera za refinanciranje pri Banki Slovenije kot reprezentativna obrestna mera Banke Slovenije (preračunana je iz cenečasne prodaje deviz Banki Slovenije, povečana za obrestno mero Evropske centralne banke za glavni instrument refinanciranja) se je v začetku februarja znižala na 4,5%.

Slovenske medbančne obrestne mere **SITIBOR** se od oktobra 2003 dalje zmanjšujejo, v januarju letos pa so se zlasti za krajše ročnosti nekoliko povečale (npr. enotedenski SITIBOR se je povečal od 5,7 na 6%).

Obrestne mere enomesečnih **zakladnih menic** se že dalj časa znižujejo in so bile v decembru povprečno 5,13%, v januarju pa so se povečale na povprečno 5,35%. Povpraševanje po teh menicah v zadnjih mesecih presega ponudbo.

Referenčna obrestna mera za področje evra t.j. EURIBOR je bila 30.01.2004 na ravni 2,078% (trimesečni), inflacija v državah EMU pa je okoli 2%. Glede na raven vedno bolj primerljivih obrestnih mer na medbančnem denarnem trgu v Sloveniji (v januarju obrestna mera za refinanciranje pri Banki Slovenije 4,75%, obrestne mere zakladnih menic do 5,5% in SITIBOR okoli 6%) ugotovljamo, da se še naprej zmanjšujejo razlike do EURIBOR-a (v januarju so bile do 3,9 odstotnih točk, od tega 2 odstotni točki predstavlja razlika v inflaciji). Razlike med obrestnimi merami za kredite podjetjem so večje. V novembru 2003 je bila povprečna obrestna mera za primerljive dolgoročne kredite podjetjem v Sloveniji 10,7%, v državah članicah EMU pa 4,9% (razlika je približno 6 odstotnih točk).

Obrestne mere na denarnem trgu

	SITIBOR *			v % letno	
	Enotedenska	Enomesečna	Trimesečna	Enomesečne zakladne menice MF	Medbančni denarni trg
Jan. 2003	5,15	7,10	7,64	7,85	5,1
Feb.	6,09	7,20	7,77	7,93	6,1
Mar.	5,85	6,90	7,33	7,78	6,1
Apr.	6,10	6,79	7,12	7,38	6,4
Maj	6,20	6,73	7,01	7,01	6,1
Jun.	5,84	6,18	6,36	6,42	5,8
Jul.	5,80	6,13	6,34	6,07	4,9
Avg.	6,20	6,40	6,52	6,08	5,5
Sept.	5,48	6,52	6,55	5,97	6,2
Okt.	6,19	6,39	6,41	5,78	5,3
Nov.	5,87	6,15	6,22	5,50	5,0
Dec.	5,69	5,88	6,11	5,13	4,7
Jan. 2004	6,04	6,02	6,01	5,35	5,4

Vir: Banka Slovenije, združenje bank Slovenije, izračuni S

* do 14.7. Slovenska medbančna obrestna mera (SMOM), od takrat dalje SITIBOR t.j. aritmetična sredina srednjih dveh četrtin kotacij, rangiranih po velikosti, za obrestne mere danih vezanih depozitov v tolarjih, ki jih kotira 8 največjih slovenskih bank vsak delovni dan ob 11. uri.

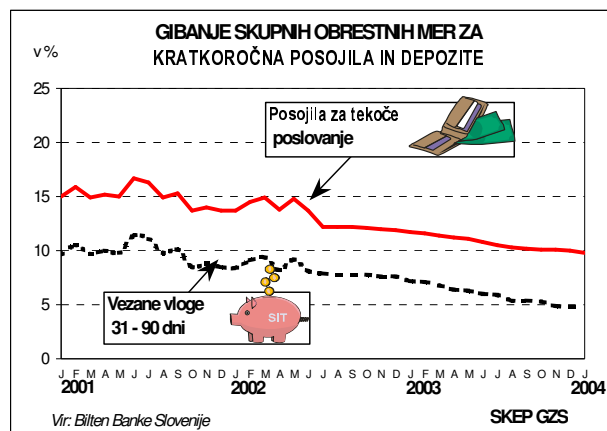
Zniževanje **nominalnih obrestnih mer** za bančne kredite v Sloveniji je značilno za vse leto 2003. Povprečna nominalna obrestna mera za kratkoročne kredite za tekoče poslovanje v letu 2003 je bila 10,8% (v decembru 2003 je bila 10% in v januarju letos 9,8%). Povprečna nominalna obrestna mera za dolgoročne kredite za osnovna sredstva je bila v letu 2003 12,6% (v decembru 2003 10,3% in v januarju letos 10,2%). Za zadnje mesece je značilno

zelo raznoliko oblikovanje obrestnih mer za dolgoročne kredite, saj je indeksacijska klavzula TOM vedno manj primerna. Banke so začele kot referenčno obrestno mero uporabljati SITIBOR, SKB pa npr. uporablja SIOM, ki je sestavljen iz EURIBOR-a in cene tolarskega posojila Banke Slovenije poslovnim bankam na podlagičasno prodanih deviz.

Inflacija, temeljna obrestna mera, povprečne obrestne mere in zakonska zamudna obrestna mera
(v %)

	Mesečna rast cen življ.potr.	Letna rast cen življ.potr.	TOM mesečno	TOM letno	Povprečna skupna OM za kratk. kredite (n)	Zakonska zamudna OM
1997	0,7	8,4	0,7	8,84	20,0	26,84
1998	0,5	7,9	0,7	8,51	16,1	26,55
1999	0,6	6,1	0,5	6,27	12,4	20,68
2000	0,7	8,9	0,7	9,05	15,8	24,90
2001	0,6	8,4	0,7	8,62	15,1	27,99
2002	0,6	7,5	0,6	7,66	13,2	21,21
2003	0,4	5,6	0,5	5,96	10,8	18,25
Jan. 2003	1,0	6,6	0,6	7,30	11,7	20,80
Feb.	0,5	6,2	0,6	8,11	11,6	21,61
Mar.	0,7	6,3	0,5	6,05	11,4	19,55
Apr.	0,5	5,3	0,5	6,26	11,2	19,76
Maj	0,5	5,5	0,4	4,81	11,1	18,31
Jun.	0,3	6,0	0,5	6,26	10,8	19,76
Jul.	0,5	6,0	0,5	6,05	10,5	17,0
Avg.	-0,4	5,5	0,5	6,05	10,3	17,0
Sept.	0,3	5,0	0,5	6,26	10,2	17,0
Okt.	0,3	4,8	0,4	4,81	10,1	17,0
Nov.	0,3	5,1	0,4	4,98	10,1	17,0
Dec.	0,1	4,6	0,4	4,81	10,0	17,0
Jan. 2004	0,4	4,0	0,4	4,83	9,8	15,5
Feb.	-	-	0,4	5,17	-	15,5

Vir: anketa Slovenije, Statistični urad RS

Vir: Bilten Banke Slovenije

Za leto 2003 je značilno, da so se pasivne obrestne mere v bankah zniževale hitreje kot aktivne obrestne mere. **Nominalne obrestne mere** za vezane tolarске vloge v bankah od 31 do 90 dni in od 91 do 180 dni so bile v decembru 2003 povprečno 4,8%, od 181 dni do enega leta 4,9% in za vezane vloge nad 1 leto 5,7%. V januarju 2004 se navedene obrestne mere niso spremenile. V primerjavi z decembrom 2002 so se nominalne obrestne mere najbolj zmanjšale pri vezanih tolarških vlogah nad 1 leto in sicer za 4,8 odstotnih točk. Od tega so se **realne obrestne mere** za te vloge v letu dni zmanjšale za 2,1 odstotne točke, TOM pa za 2,5 odstotnih točk.

Razlike med aktivnimi in pasivnimi obrestnimi merami so se v letu 2003 povečevale zaradi hitrejšega zmanjševanja pasivnih oz. depozitnih obrestnih mer – le pri dolgoročnih posojilih in vezanih vlogah nad eno leto se razlike od novembra 2003 dalje zmanjšujejo zaradi hitrejšega zmanjšanja obrestnih mer za dolgoročne kredite. V decembru je bila razlika med povprečnimi nominalnimi obrestnimi merami za kratkoročne kredite za tekoče poslovanje in nominalnimi obrestnimi merami za vezane vloge od 31 dni do 1 leta 5,2 odstotne točke, v januarju pa 5 odstotnih točk. Razlika med povprečno nominalno obrestno mero za dolgoročna posojila za osnovna sredstva in povprečno nominalno obrestno mero za vezane vloge nad eno leto je bila v decembru 4,6, v januarju pa 4,5 odstotnih točk.

Izhodiščne obrestne mere za najboljše komitente, ki jih spremljamo v sedmih bankah, se počasi znižujejo. Za kratkoročne kredite za tekoče poslovanje so se v začetku februarja gibale od 7 do 9,10%. Izhodiščne obrestne mere za najboljše komitente za dolgoročne kredite za osnovna sredstva so se gibale od 6,75 do 9,10%.

**Izhodiščne obrestne mere za prvovrstne komitente - za kratkoročne kredite za tekoče poslovanje
(do 30.6.2002 r, od 1.7.2002 n)***

	NLB	SKB	NKBM	Banka Koper	Banka Celje	Abanka	Probanka
1997 dec.	7,0	6,5-7,0	6,0-6,5	7,5	6,8-8,5	7,0-7,5	7,0-8,25
1998 dec.	4,0	5,0-6,0	3,5-4,0	4,2	3,9-4,3	4,0-5,0	4,0-5,5
1999 dec.	4,0	4,25-5,25	3,5-4,0	4,2	3,9-4,3	4,25-5,25	4,5-5,5
2000 dec.	4,25	4,0-5,0	3,8-4,3	4,2	4,2-4,35	4,75-5,75	4,5-5,5
2001 dec.	4,25	4,0-5,0	3,8-4,3	4,2	4,2-4,35	4,75-5,75	4,5-5,5
2002 jun.	3,75	2,95-4,35	3,8-4,3	4,2	4,2-4,35	4,25-5,25	4,0-5,25
dec.	10,35-10,75	8,90-11,65	9,90-10,40	10,65	10,55-11,05	10,30-10,70	11,60-13,0
2003 jan.	10,10-10,50	8,90-11,15	9,90-10,40	10,65	10,55-11,05	10,30-10,70	11,60-13,0
feb.	10,10-10,50	8,90-11,15	9,90-10,40	10,40	9,50-10,55	10,30-10,70	10,50-12,0
mar.	9,70-10,10	8,60-10,30	9,90-10,40	9,50	9,50-10,55	9,60-10,0	10,50-11,90
apr.	9,30-9,50	8,60-9,75	9,50-10,0	9,50	9,50-10,55	9,60-10,0	10,50-11,90
maj	9,30-9,50	8,45-9,45	9,50-10,0	9,50	9,50-10,55	9,60-10,0	10,0-10,50
jun.	9,05-9,25	8,45-9,45	8,90-9,40	9,50	8,60-9,25	9,60-10,0	9,60-10,10
jul.	9,05-9,25	7,95-8,60	8,90-9,40	9,0	8,60-9,25	8,60-9,0	9,60-10,10
avg.	8,80-9,0	7,80-8,45	8,25-8,75	9,0	8,60-9,25	8,60-9,0	9,60-10,10
sept.	8,80-9,0	7,80-8,45	8,25-8,75	8,80	8,60-9,25	8,60-9,0	9,60-10,10
okt.	8,80-9,0	7,70	8,25-8,75	8,80	8,60-9,25	8,30-8,70	9,60-10,10
nov.	8,80-9,0	7,70	7,95-8,45	8,50	8,60-9,25	8,30-8,70	9,60-10,10
dec.	8,30-8,50	7,0	7,75-8,25	8,50	8,60-9,25	7,90-8,30	9,60-10,10
2004 jan.	7,80-8,30	7,0	7,75-8,25	8,50	8,60-9,25	7,90-8,30	9,60-10,10
feb.	7,80-8,30	7,0	7,50-8,0	7,90	7,60-8,25	7,0-7,40	8,60-9,10

Vir: podatki bank, prikaz pripravljen v S... S, na podlagi rednih anket bank
Opomba: Razponi po enju povečanje obrestnih er zaradi ročnosti do enega leta.

**Izhodiščne obrestne mere za prvovrstne komitente - za dolgoročne kredite za osnovna sredstva
(r, od 1.11.2003 n)***

	NLB	SKB **	NKBM	Banka Koper	Banka Celje	Abanka	Probanka
1997 dec.	8,5	8,5	7,5-8,5	9,5	9,5	9,0	8,5-8,75
1998 dec.	5,5	6,5	5,5-6,5	5,9	5,5-5,9	6,5	6,0-7,0
1999 dec.	5,75	6,75	5,5-6,5	5,9	5,5-5,9	6,0	6,0-7,0
2000 dec.	6,0	6,5	5,8-6,8	5,9	5,75-6,0	6,5	6,0-7,0
2001 dec.	6,0	6,5	5,8-6,8	5,9	5,75-6,0	6,5	6,0-7,0
2002 dec.	4,75	4,45	4,9-5,9	5,25	4,9-6,25	5,0	5,75-6,75
2003 jan.	4,50	4,45	4,9-5,9	5,25	4,9-6,25	5,0	5,75-6,75
feb.	4,50	3,95	4,9-5,9	5,0	4,5-6,25	4,9	5,25-6,25
mar.	4,50	3,25	4,9-5,9	4,75	4,5-6,25	4,6	5,25-6,25
apr.	4,50	3,25	4,5-5,5	4,75	4,5-4,75	4,6	5,25-6,25
maj	4,50	2,95	4,5-5,5	4,75	4,5-4,75	4,6	5,25-6,25
jun.	4,50	2,95	4,5-5,5	4,75	4,5-4,75	4,6	5,25-6,25
jul.	4,50	2,95	4,5-5,5	4,50	4,5-4,75	4,2	5,25-6,25
avg.	4,50	2,95	3,9-4,9	4,50	4,5-4,75	4,2	5,25-6,25
sept.	4,50	2,95	3,9-4,9	4,50	4,5-4,75	4,2	5,25-6,25
okt.	4,50	1,70	8,30-9,30	4,50	4,5-5,0	4,2	5,25-6,25
nov.	8,0-9,75	7,70	8,05-9,05	9,20	9,5-9,7	9,25	10,20
dec.	7,75-9,5	7,25	8,05-9,05	9,20	9,5-9,7	8,50	10,20
2004 jan.	7,75-9,0	6,75	8,05-9,05	8,70	9,5-9,7	8,50	10,20
feb.	7,50-8,75	6,75	7,75	8,45	8,5-8,7	8,50	9,10

Vir: podatki bank, prikaz pripravljen v S... S, na podlagi rednih anket bank
Opomba: Razponi po enju povečanje obrestnih er zaradi ročnosti nad eno leto.
* rikazane so realne obrestne ere, od nove bra (za M od oktobra) pa skupne no inalne obrestne ere
**S od ebruarja na esto TOM uporabija SIOM

Zakonska zamudna obrestna mera je od spremembo zakona o predpisani obrestni meri 1. januarja 2004 na ravni 15,5% v skladu s zamudnih obresti.

9. VARČEVANJE, ZADOLŽENOST, LIKVIDNOST

Za varčevanje prebivalstva v bankah v letu 2003 je značilna zelo nizka rast, ki je tudi posledica močnega zmanjševanja pasivnih obrestnih mer. Stanje prihrankov prebivalstva v bankah je bilo

ob koncu leta 2003 realno 3,3% večje kot ob koncu leta 2002, od tega je bilo stanje tolarških vlog večje za 6,6% (najmanj so se povečale dolgoročne vloge), stanje deviznih vlog realno nižje za 1,3% (dolgoročne devizne vloge so se zmanjšale približno za petino). Struktura varčevanja se je spreminjala v korist tolarškega varčevanja (60,5 : 39,5 konec leta 2003).

Varčevanje prebivalstva v bankah (v mrd tolarjev)

	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	Realna rast v % 31.12.02/ 31.12.01	Realna rast v % 31.12.03/ 31.12.02
Varčevanje preb. skupaj	1.756,2	1.978,3	2.138,5	5,1	3,3
Tolarško varčevanje	959,8	1.159,7	1.293,1	12,7	6,6
- vpogledne vloge	187,3	403,0	466,2	22,9	10,6
- kratkoročne vloge	647,1	550,3	608,2	2,0	5,7
- dolgoročne vloge	125,3	205,9	218,2	53,3	1,3
Devizno varčevanje	796,3	818,6	845,4	-4,1	-1,3
- vpogledne vloge	100,4	101,8	124,7	-5,4	17,1
- kratkoročne vloge	600,1	620,0	641,7	-3,6	-1,1
- dolgoročne vloge	95,8	96,8	78,9	-5,8	-22,1

Vir: anka Slovenije

Povprečno stanje vseh terjatev bank, izračunano iz podatkov o stanjih konec meseca (kredit, vrednostni papirji in kapitalske naložbe) do domačih nedenarnih sektorjev (podjetja, država, prebivalstvo, druge finančne organizacije) je bilo v letu 2003 realno 6,2% večje kot v letu 2002. Povprečno stanje terjatev bank do podjetij in drugih finančnih organizacij (kredit itd.) je bilo v letu 2003 realno 13,7% večje, stanje obveznosti bank do podjetij pa se je realno zmanjšalo za 0,7%. **Neto zadolženost podjetij in drugih finančnih organizacij** v domačih bankah (razlika med stanjem obveznosti in terjatev domačih bank je bila v letu 2003 povprečno 748 milijard tolarjev) je bila v letu 2003 realno kar 38% večja kot v letu 2002 (1.664 milijard tolarjev obveznosti podjetij do bank in 916 milijard tolarjev terjatev podjetij do bank). Delež kreditov podjetij in drugih finančnih organizacij v celotnih kreditih bank se je povečal od povprečno 53,3% v letu 2002 na 57% v letu 2003.

Stanje kreditov prebivalstvu je bilo konec leta 2003 realno 5,9% večje kot leto poprej, kar pomeni hitrejšo rast kot pri vlogah prebivalstva, ki so realno večje za 3,3%. **Neto zadolženost prebivalstva** v bankah (razmerje med krediti in vlogami prebivalstva v bankah) se je v zadnjih štirih mesecih preteklega leta povečala in je bila konec decembra 29,9%.

Relativna likvidnost gospodarstva, merjena z deležem vpoglednih sredstev gospodarstva v celotnih vpoglednih sredstvih na računih bank, se je v letu 2003 poslabšala in je bila povprečno na ravni

okoli 30%, medtem ko je bila v letu 2002 v povprečju 39%.

Podatki o dospelih nepravilnih obveznostih neprekinjeno nad 5 dni

Leto/mesec	Število pravnih oseb	Povprečni dnevni znesek nepravilnih obveznosti v mio SIT
jul. 2002*	534	2.105
avg.	617	2.496
sept.	793	3.482
okt.	1.136	4.965
nov.	1.155	5.911
dec.	1.293	6.416
jan. 2003	1.352	7.826
feb.	1.360	8.270
mar.	1.520	8.794
apr.	1.613	9.518
maj	1.722	10.557
jun.	1.808	11.001
jul.	1.858	11.536
avg.	1.939	12.186
sept.	2.064	12.729
okt.	2.206	13.264
nov.	2.275	13.504
dec.	2.349	14.182
jan. 2004	2.560	15.716

Vir: AJ S

* prenos plačilnega prometa na banke

Podatki o pravnih osebah z nepravilnimi obveznostmi neprekinjeno nad 5 dni kažejo, da se od julija 2002 dalje, ko je bil plačilni promet v celoti prenesen na banke, stalno povečuje število podjetij z nepravilnimi obveznostmi in povprečni dnevni znesek nepravilnih obveznosti. V

decembru 2003 je bil povprečni dnevni znesek neporavnanih obveznosti kar za 121% večji kot v decembru 2002, v januarju pa se je v primerjavi z decembrom povečal za 10,8%. Število podjetij z neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno nad 5 dni se je v tem obdobju skoraj podvojilo.

Največ podjetij z neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno nad 5 dni je bilo v decembru tako kot doslej v dejavnosti trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe (790 podjetij, povprečni dnevni znesek neporavnanih obveznosti 3,7 milijard tolarjev), sledijo dejavnost poslovanja z nepremičninami, najem in poslovne storitve (394 podjetij, 2,9 milijard tolarjev povprečno dnevno neporavnanih obveznosti), predelovalne dejavnosti (392 podjetij in 2,6 milijard tolarjev povprečno dnevno neporavnanih obveznosti), gradbeništvo (281 podjetij in 2,5 milijard tolarjev povprečno dnevno neporavnanih obveznosti) itd.

Povečuje se število podjetij z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno nad 365 dni. V decembru 2003 in januarju 2004 je imela že skoraj tretjina podjetij z neporavnanimi obveznostmi te obveznosti neprekinjeno nad 365 dni (v januarju 2003 je bilo takšnih podjetij manj kot 7%), povečuje pa se tudi povprečni dnevni znesek neporavnanih obveznosti v teh podjetjih (v januarju 2004 9,3 milijarde tolarjev tj. 59% povprečnega dnevnega zneska dospelih neporavnanih obveznosti, v januarju 2003 le 1,3 milijarde tolarjev tj. 16% povprečnega dnevnega zneska). Ugotavljamo torej, da se **likvidnost** razmeroma hitro slabša. Tudi v letu 1999 sprejeti zakon o finančnem poslovanju podjetij ne odigrava pričakovane vloge. Očitno je, da je potrebno tudi v tem okrepiti strokovne aktivnosti in pristope ter sprejeti rešitve za lažje delovanje tega zakona.

10. BANKE

Poslovanje bank v letu 2003 ne bo ostalo v spominu po spodbudnih rezultatih. V primerjavi z letom 2002 je bila **bilančna vsota bank** konec leta 2003 večja za 10,7%. Hitrejšo rast so imele majhne banke (22,5%), sledile so srednje velike banke (15,6%), velike banke pa so zaostajale (6,2%). Tržni delež velikih bank je upadel z 54,8% na 52,2%, srednje velike so pridobile eno odstotno točko in dosegle 30,6%, majhne pa 1,6 odstotne točke in dosegle 17,2%. Ob nominalno manjših prihodkih in odhodkih od obresti kot leta 2002 so banke malenkostno povečale neto obrestne prihodke. Skromna (1,7-odstotna) je bila rast bruto dohodka. Operativni stroški so se povečali za 6,1% (stroški dela za 8,4%, amortizacije pa za 11,9%). Ob takih gibanjih so banke dosegle 10,3-odstotno povečanje dobička

pred obdavčitvijo na račun znižanja stroškov oblikovanja rezervacij, ki so se v primerjavi z letom 2002 znižale za 20,2%. Delež oblikovanja rezervacij v bruto dohodku je padel na 15,5%, kar je najnižja raven po letu 1998.

Posojila nebančnemu sektorju so se povečala za 15,3% (podjetjem za 24,2%, gospodinjstvom za 11,1% in drugim finančnim organizacijam za 37,1%). Naložbe v vrednostne papirje so bile večje za 11,1% (že nekaj let so večje od posojil podjetjem), kapitalske naložbe pa za 4,1%. Vloge nebančnega sektorja so se povečale za 4,5%, stopnja rasti medbančnega financiranja (zlasti iz tujine) pa je znašala kar 40%. Banke so za 22,6% povečale financiranje z vrednostnimi papirji, kapital pa se je povečal za slaba 2%.

11. NALOŽBE

Razpoložljivi podatki o dinamiki investicijskih vlaganj potrjujejo predvidevanja o zmerni krepitvi investicij. Naša jesenska napoved o 5,6-odstotni povprečni **rasti bruto investicij** v osnovna sredstva v letu 2003 tako ostaja aktualna, čeprav bo do uradnih statističnih podatkov potrebno počakati še vsaj do sredine leta 2004.

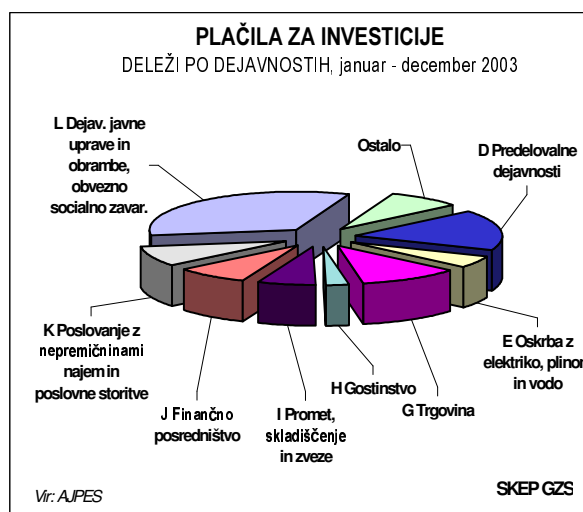
Investicijsko aktivnost zaznavamo predvsem s strani **domačega povpraševanja**. K rasti investicij naj bi še naprej največ prispevalo nadaljevanje gradenj iz avtocestnega programa, objektov s področja varstva okolja, različne obnove ter vlaganja v tehnologijo. Statistika nacionalnih računov v podatkih za 3. četrletje 2003 v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta izkazuje 5-odstotno rast bruto investicij v osnovna sredstva, kar je nekaj manj kot je kazalo še četrletje pred tem. Vrednost opravljenih **gradbenih del** na inženirskih objektih se je v prvih enajstih mesecih leta 2003 po podatkih statistike gradbeništva glede na enako lansko obdobje povečala za 22 odstotkov. Dejavnost na gradbenih objektih je bolj zadržana in izkazuje le 5,6-odstotno rast. Trend **podjetniških naložbenih aktivnosti** je po ocenah iz naših decembrskih anket o poslovnih pričakovanjih podoben kot v minulih treh četrletjih. Pri tem so za prvo četrletje 2004 v industriji pozitivnejše napovedi investicij zlasti v proizvodnji kovin, kemikalij in motornih vozil, med storitvenimi dejavnostmi pa v prometu in nepremičninah.

Tuja vlaganja so bila lani v primerjavi izjemno visokimi naložbami v letu 2002 precej manjša. Naložbe tujcev (FDI) v Slovenijo so bile na ravni 160 milijonov EUR (l. 2002 1707 milijonov EUR). Bistveno več kot v preteklih letih pa so lani Slovenska podjetja investirala v tujino. Slovenija za

leto 2003 beleži neto odtok tujih investicij in bo tako - vsaj to leto - neto investitor v tujino.

Analiza domače industrijske proizvodnje potrjuje, da so imeli **proizvodi za investicije** v letu 2003 v povprečju najhitrejšo rast; ob 1,4-odstotni rasti celotne industrijske proizvodnje se je njihova proizvodnja povečala za 5 odstotkov. Nadaljevanje pozitivnih impulzov kaže tudi **uvoz investicijske opreme**, ki se je v prvih enajstih mesecih lani glede na enako preteklo obdobje v tolarških vrednostih povečal za 16,5 odstotka (v EUR za 12,8), s čimer je znatno presegel rast uvoza proizvodov za široko porabo.

Podatki o **izplačilih za investicije**, ki jih ob sodelovanju z bankami zbira Agencija za javnopravne evidence in storitve, za leto 2003 so spodbudni. Pravne osebe so lani za plačila investicij z računov pri bankah in plačila investicijskih kreditov namenile 611 milijard SIT. V primerjavi z letom 2002 so se plačila za investicije **povečala za 16,6 odstotka**, najbolj v dejavnosti nepremičnin (80%), v gostinstvu (60%) in v zdravstvu (52%). Spodbudna je tudi 35-odstotna rast plačil za investicijske namene v predelovalnih dejavnostih. Delež predelovalnih dejavnosti v vseh izplačilih za investicije je bil z 105 milijardami SIT v letu 2003 17-odstoten, medtem ko največji delež še vedno izkazuje javna uprava s 33 odstotki. Plačila za investicije so se v letu 2003 glede na leto pred tem zmanjšala v dejavnosti promet, skladiščenje in zveze, za 32%, njihov delež v celotnih plačilih za investicije se je tako znižal z 11 na 6 odstotkov (*tabela v dokumentaciji*).

12. TRG DELA

a) Zaposlenost in brezposelnost

Na slovenskem trgu dela je leto 2003 minilo v znamenju skromnega in **previdnega zaposlovanja** v podjetjih ter nadaljevanja negativnega trenda v drobnem gospodarstvu. Upadanje zaposlovanja pri **samozaposlenih** se je lani sicer nekoliko umirilo, medtem ko je število samostojnih podjetnikov padalo z nezmanjšano dinamiko kot že v preteklih letih. Omejevanje zaposlovanja je spremljalo zmerno **povpraševanje** po delavcih, ki je bilo nekoliko močnejše v jesenskih mesecih in ob koncu leta znova bolj umirjeno. Registrirana stopnja brezposelnosti je bila lani sicer nižja kot pretekla leta, vendar je bila stopnja anketne brezposelnosti (ILO) v prvih treh kvartalih 2003 višja kot v povprečju 2002. Ta kaže na še vedno dokaj neugodna gibanja na trgu dela, podobno kot v drugih državah EU in pristopnicah.

Aktivno prebivalstvo, 2002 – 2003

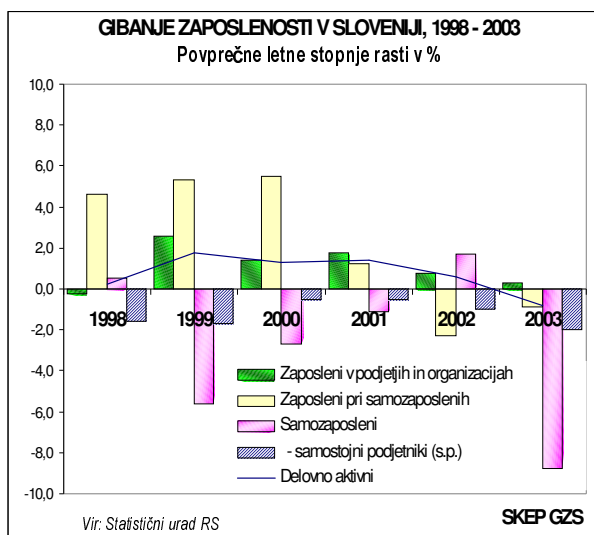
	Število			Stopnje rasti			
	2002	XII 2003	2003	2002	XII 03 XI 03	XII 03 XII 02	2003
AKTIVNO PREBIVALSTVO (A+B)	886.133	870.720	874.921	0,6	-0,5	-1,2	-1,3
A. Delovno aktivno prebivalstvo	783.499	774.727	777.247	0,6	-0,6	-0,9	-0,8
• Zaposleni	697.850	698.849	699.145	0,4	-0,6	0,2	0,2
- v podjetjih in organizacijah	631.053	633.260	632.981	0,7	-0,5	0,3	0,3
- pri samozaposlenih	66.797	65.589	66.164	-2,3	-1,9	-0,6	-0,9
• Samozaposleni	85.648	75.878	78.101	1,7	-0,3	-11,1	-8,8
- samostojni podjetniki posamezniki	44.201	42.887	43.308	-1,0	-0,5	-2,1	-2,0
- osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost	6.211	6.459	6.424	4,0	-0,6	2,1	3,4
- kmetje*	35.235	26.532	28.369	4,9	0,0	-22,5	-19,5
B. Registrirani brezposelni	102.634	95.993	97.674	0,8	-0,2	-3,6	-4,8
Prosta delovna mesta	11.586	10.166	12.101	-2,9	-19,1	1,1	4,3

Vir: Statistični urad RS, ebruar

* po Anketi o delovni sili

Sezonskemu padcu števila delovno aktivnega prebivalstva v začetku leta je sledilo stagniranje do poletnih mesecev, ko je bilo zmanjšanje delovno aktivnih zaradi sezonskega vpliva spet bolj izrazito. Jeseni si je zaposlovanje rahlo opomoglo, a je konec leta spet nazadovalo. Vse to se je lani odrazilo v 0,8-odstotnem padcu povprečnega števila **delovno aktivnih** glede na leto 2002. V letu 2003 je bilo tako v Sloveniji v povprečju 774.727 delovno aktivnih.

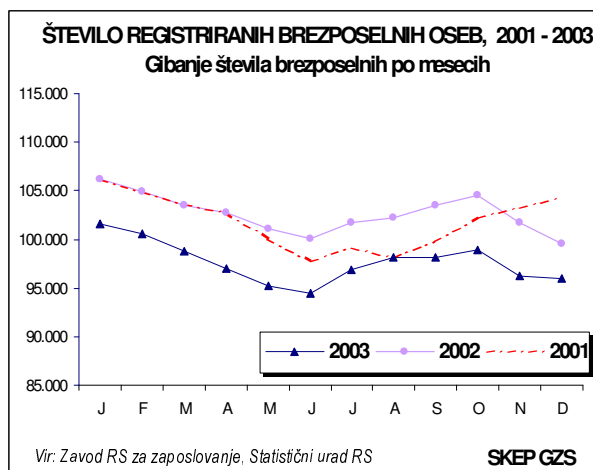
Nazadovanje na trgu dela je bilo lani še vedno najbolj izrazito v drobnem gospodarstvu, kjer se je – sicer počasneje kot leto poprej – nadaljevalo krčenje števila **zaposlenih pri samozaposlenih**, katerih je bilo lani 0,9 odstotka manj kot v letu 2002. Z nezmanjšano dinamiko pa je upadalo število **samostojnih podjetnikov**, ki jih je bilo po statistiki dela lani manj še za 2 odstotka. V primerjavi s letom 2002 statistika kaže tudi izrazito znižanje skupnega števila samozaposlenih, kar za 8,8 odstotka v povprečju, predvsem zaradi močnega nihanja števila kmetov (katerih število je zbrano z Anketo o delovni sili). V **podjetjih, družbah in organizacijah** je zaposlovanje ostalo skromno – lani je bilo v povprečju zaposlenih tu le za 0,3 odstotka več kot predlani.

Pregled gibanja delovno aktivnega prebivalstva iz statistike dela po dejavnostih je na voljo le za prvih enajst mesecev leta 2003. V tem obdobju je bilo v **predelovalnih dejavnostih** delovno aktivnih za 1,6 odstotka manj kot enak čas predlani, znotraj teh dejavnosti pa so bila negativna gibanja delovno aktivnih zabeležena skoraj v vseh poddejavnostih, predvsem delovno intenzivnih, najbolj izrazita v proizvodnji tekstilij in tekstilnih izdelkov (-8,8 odstotka), proizvodnji usnja in usnjenih

izdelkov (-5,8%) ter proizvodnji drugih nekovinskih in mineralnih izdelkov (-3,4%). Delovno aktivnih je bilo v tem času več v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov (4,4%), proizvodnji izdelkov iz gume in plastičnih mas (1,9%) ter proizvodnji strojev in naprav (1,1%) in pohištva (1,2%).

V večini ostalih **dejavnosti** je bilo število delovno aktivnih v enajstih mesecih lani glede na primerljivo obdobje 2002 tudi manjše - v kmetijstvu, lovu in gozdarstvu za 16,2 odstotka ter v rudarstvu za 5,5 odstotka, pa tudi v oskrbi z elektriko, plinom in vodo (-2,7%), finančnem posredništvu (-1,7%), ki je bila v preteklih letih hitro rastoča dejavnost, gostinstvu (-1%) ter prometu, skladiščenju in zvezah (-0,4). Povečanje števila delovno aktivnih so v tem času zabeležili v javni upravi, obrambi in socialnem zavarovanju (4,6%) ter skupini nepremičnin, najema in poslovnih storitev (4,5%) in v dejavnosti drugih javnih, skupnih in osebnih storitev (3,3%).

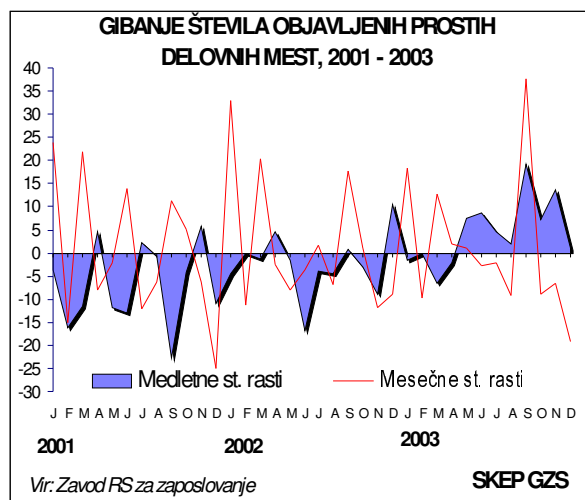
V Sloveniji je bilo v letu 2003 v povprečju **registriranih 97.674 brezposelnih** mesečno, kar je 4,8 odstotka manj kot v letu 2002, ko je bilo registriranih brezposelnih v povprečju 102.635. Skozi vse leto razen v poznih poletnih mesecih je število brezposelnih padalo, to zmanjševanje pa je bilo v veliki meri rezultat povečanega zaposlovanja v jesenskih mesecih ter vključevanja brezposelnih v redne programe izobraževanja v okviru aktivne politike zaposlovanja ter tudi doslednim spremljanjem obveznosti brezposelnih oseb in črtanjem iz evidence. Decembra lani je bilo na Zavodu prijavljenih 95.993 brezposelnih oseb, ali za 3,6 odstotka manj kot decembra 2002. **Skupni priliv v brezposelnost** v je v letu 2003 znašal 94.249 oseb, kar je kar za 7,9 odstotka več kot v letu 2002. Največ novo prijavljenih je bilo zaradi izteka zaposlitve za določen čas (34%), sledili so iskalci prve zaposlitve (27%) ter trajno presežni delavci in stečajniki (15%). **Skupni odliv iz**

brezposelnosti je v tem obdobju znašal 97.863 oseb, kar je za 6,3 odstotka več kot v letu 2002. Večina oseb se je zaposlila (52%), 40 odstotkov jih je bilo odjavljenih iz drugih razlogov (upokojitve, redno šolanje, lastna volja, nesoglašanje, itd.), ostali so bili preneseni v evidenco po drugih zakonih.

	2001	2002	2003
Stopnja registrirane brezposelnosti	11,6%	11,6%	11,2%
Stopnja anketne brezposelnosti (ILO)	6,4%	6,4%	6,6%*

* . četrtletje

Skladno s precej konstantnim gibanjem števila registriranih brezposelnih v jesenskih mesecih in njihovem upadu ob koncu leta ter umirjenim padanjem števila delovno aktivnih, se je **stopnja registrirane brezposelnosti** v povprečju leta 2003 ustalila na **11,2 odstotka** in je bila nekaj nižja kot v preteklih letih. Zadržana gibanja na slovenskem trgu dela pa bolj odražajo podatki iz Ankete o delovni sili, po katerih je bila **stopnja anketne brezposelnosti** (po ILO definiciji) v prvem četrtletju lani 7-odstotna, v drugem in tretjem pa 6,6-odstotna, torej višja kot v letu 2002, ko je dosegla 6,4 odstotka. Primerljiva stopnja brezposelnosti po ILO definiciji je v **povprečju EU-15** višja kot v Sloveniji, in sicer je bila novembra 2003 (zadnji podatek) 8-odstotna, v državah **bodočih članicah Evropske unije (AC-10)** pa kar 14,1-odstotna v tem času, in sicer najvišja na Poljskem (19,1%) in Slovaškem (16,5%).

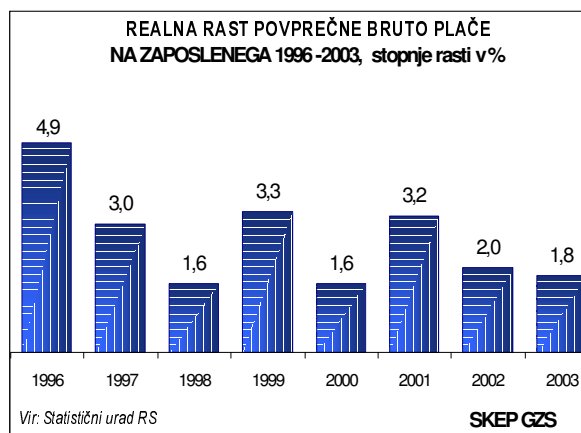
Po jesenskem sezonskem povečanju potreb po delavcih in pripravnikih, ki so jih prijavi delodajalci, se je ta decembra po pričakovanjih umiril. Delodajalci so decembra 2003 prek Zavoda za zaposlovanje objavili 10.166 **prostih delovnih mest**, 19,1 odstotka manj kot novembra lani in 1,1 odstotka več kot decembra 2002. V vsem letu 2003 je bilo s

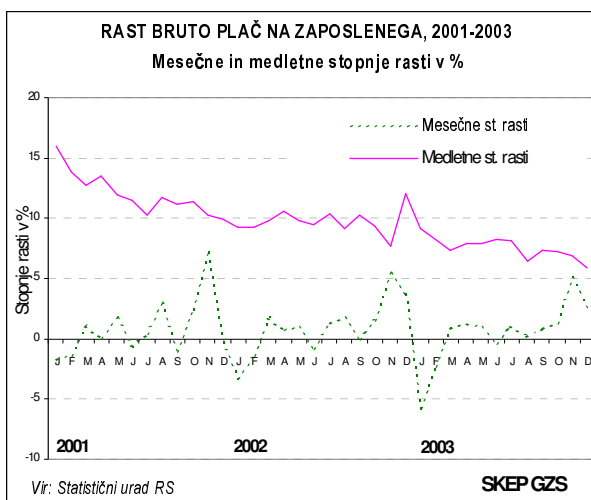
strani delodajalcev prijavljenih skupaj 145.214 potreb oziroma mesečno v povprečju 12.101 prostih delovnih mest, kar je za 4,3 odstotka več kot leto poprej. Povpraševanje po delavcih je bilo v primerjavi z letom 2002 večje za 5,8 odstotka, medtem ko je povpraševanje po pripravnikih znatno padlo (za 42%), tudi zaradi ureditve v veljavnem Zakonu o delovnih razmerjih, po katerem pripravništvo ni več obvezno. Največ prostih delovnih mest je bilo lani objavljenih v storitvenem sektorju (57,9% vseh potreb) ter nekmetijskem sektorju (40,2%). V vsem letu 2003 se je **zaposlilo 116.510 oseb**, ali 5,3 odstotka več kot predlani, največ pa jih je zaposlitev našlo v storitvenem sektorju (66.739 oseb).

Kljub omejitvam zaposlovanja **za določen čas** v novem Zakonu o delovnih razmerjih, so potrebe po delavcih za določen čas lani v povprečju predstavljale 73,8 odstotka vseh potreb, med realiziranimi zaposlitvami pa je bil delež zaposlitev za določen čas 75,9-odstoten.

b) Plače in stroški dela

V letu 2003 se je rast bruto plač v Sloveniji umirjala, z izjemo sezonskih povišanj ob koncu leta zaradi izplačil na podlagi uspešnosti poslovanja (13. plače, božičnice, ipd.). Dinamika rasti povprečne bruto plače na zaposlenega je bila to leto počasnejša predvsem v javnem sektorju, medtem ko je v zasebnem sektorju ostala zmerna. Sprejeta politika plač za gospodarstvo je lani narekovala dvakratno uskladitev izhodiščnih plač in minimalne plače (avgusta in decembra), skupno povečanje je bilo 4,2-odstotno pri izhodiščnih plačah in 7,6-odstotno pri minimalni plači. V letu 2003 je bila tako v Sloveniji **bruto plača na zaposlenega** v povprečju **nominalno za 7,5 odstotka** oziroma **realno za 1,8 odstotka** višja kot v letu 2002. Povprečna bruto plača na zaposlenega v Sloveniji je v letu 2003 dosegla 253.200 SIT, povprečna mesečna neto plača pa 157.072 SIT (1.083 oziroma 672 EUR).

V novembru 2003 so se bruto plače na zaposlenega zaradi izplačil 13. plač in božičnic, nominalno povečale za 5,1 odstotka glede na oktober, v decembru pa kljub tem izplačilom ter uskladitvi izhodiščnih plač in minimalne plače le za 2,7 odstotka glede na november. Tako novembrsko kot decembrsko povišanje povprečne bruto plače pa je bilo nižje kot predlani, kar lahko nakazuje na skupno manj izplačil na podlagi uspešnosti poslovanja konec leta 2003 (podrobnejši decembrski podatki še niso znani) v primerjavi z letom 2002. V skladu z nizko rastjo cen pa je tudi decembrska uskladitev izhodiščnih in minimalne plače ni predstavljala večjega pritiska porast bruto plač. Povprečna **bruto plača** na zaposlenega v Sloveniji je decembra 2003 tako znašala 277.591 SIT, povprečna mesečna **neto plača** pa 173.166 SIT.

Povprečne mesečne plače na zaposleno osebo v podjetjih in organizacijah, 2002 – 2003

	v SIT		Nominalna rast v %		Realna rast v %	
	XII 2003	I-XII 2003	2002	2003	2002	2003
Slovenija skupaj						
BRUTO	277.591	253.200	9,7	7,5	2,0	1,8
NETO	173.166	159.072	9,7	7,5	2,0	1,8
Predelovalne dejavnosti						
BRUTO	234.675	211.060	9,7	7,5	2,0	1,8
NETO	149.350	135.844	9,7	7,5	2,0	1,8

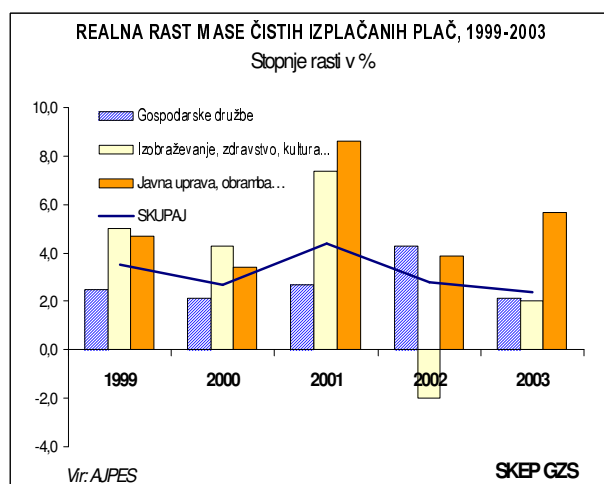
Vir: Statistični urad RS, februar 2004

Statistika kaže, da je bil delež izplačil **13. plač in božičnic** novembra lani, ko je tako izplačilo prejelo **10 odstotkov zaposlenih** v podjetjih, le malenkost višji kot novembra 2002, ko je bil ta 9-odstoten. V novembru 2003 so ta izplačila v povprečju pomenila **130.219 SIT na zaposlenega**, ki je dejansko prejel 13. plačo ali božičnico. Podrobnejši

podatki o teh izplačilih za december 2003 še niso znani. Znotraj predelovalnih dejavnosti so delodajalci novembra 2003 največ 13. plač izplačevali v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov, kjer je to izplačilo prejelo kar 57 odstotkov zaposlenih, ter v proizvodnji vlaknin, papirja, založništvo in tiskarstvo (19%) in proizvodnji hrane, pijač in tobaknih izdelkov (18%). Med ostalimi dejavnostmi sta po teh izplačilih najbolj izstopala promet, skladiščenje in zveze, ker jih je prejelo 26 odstotkov zaposlenih, ter oskrba z elektriko, plinom in vodo (19%).

Podatki o plačah po dejavnostih kažejo, da so bruto plače na zaposlenega v **predelovalnih dejavnostih** lani rasle enako zmerno kot slovensko povprečje in so bile glede na leto 2002 realno višje za 1,8 odstotka. Precej bolj kot povprečje pa so se v letu 2003 znotraj predelovalnih dejavnosti povečale bruto plače v proizvodnji koksa, naftnih derivatov in jedrskega goriva (7,4% realno), v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov (5%) ter v proizvodnji strojev in naprav (3,5%).

Med ostalimi dejavnostmi je največje povečanje plač v tem času zabeležila dejavnost finančnega posredništva (3,2%), nad povprečjem pa so rasle tudi plače v dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in vodo (2,4% realno), prometa, skladiščenja in zvez (2,4%) ter gradbeništva (2,3%). Precej umirjeno pa je bilo lani gibanje plač v **javnem sektorju**: v izobraževanju so porasle za 1,8 odstotka realno, v javni upravi, obrambi in socialnem zavarovanju za 1,4 odstotka, bruto plače v zdravstvu in socialnem varstvu pa so realno ostale enake kot v povprečju leta 2002.

Masa čistih izplačanih plač je lani izkazala zmerno rast, in sicer se je po podatkih AJPES v povprečju leta 2003 nominalno zvišala za 8,1 odstotka ali za **2,4 odstotka realno**. V gospodarskih družbah je

v tem času masa izplačanih plač naraščala malo počasneje od povprečja (2,1% realno), prav tako v izobraževanju, zdravstvu in socialnem varstvu (2%). Tako kot prejšnja leta pa so se v zavarovalništvu in javni upravi, obrambi in obveznem socialnem zavarovanju izplačila v letu 2003 nadpovprečno povečala, realno kar za 6,5 in 5,7 odstotka.

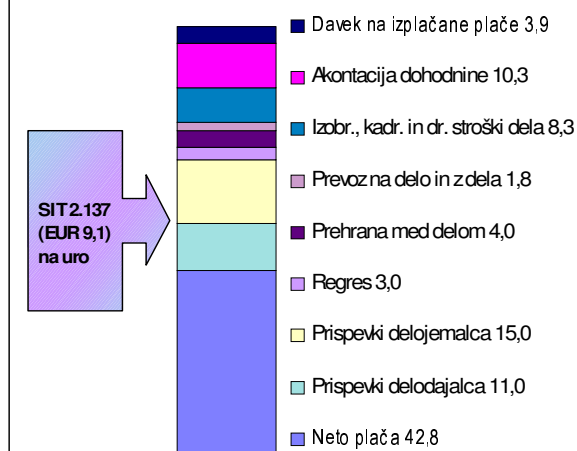
Gibanje mase izplačanih čistih plač, 2003

	Nominalna rast v %	Realna rast v %
	I - XII 03 I - XII 02	I - XII 03 I - XII 02
SKUPAJ	8,1	2,4
Gospodarske družbe (brez fin. posredništva in zavarovalništva)	7,8	2,1
Finančno posredništvo	3,7	-1,8
Zavarovalništvo	12,5	6,5
Izobraževanje, zdravstvo, socialno varstvo, kulturne in športne dejavnosti	7,7	2,0
Javna uprava, obramba, obvezno soc. zavar., združenja in organizacije	11,6	5,7

Vir: Agencija RS za plačilni promet, februar 2004

Povprečna urna postavka stroškov dela je leta 2003 (preračunano na 174 ur na mesec) skupaj z dodatnimi stroški dela (bruto plača, vključno s prispevki delodajalca, davkom na izplačane plače, prevozom na delo, nadomestilom za malico in regresom za letni dopust) po oceni SKEP v Sloveniji v povprečju znašala 2.137 SIT kar je **9,1 EUR** (v letu 2002 8,77 EUR). V **predelovalnih dejavnostih** je urna postavka znašala 1.816 SIT oz. **7,8 EUR** (v letu 2002 7,45 EUR).

STRUKTURA POVPREČNEGA STROŠKA DELA NA ZAPOSLENEGA, 2003

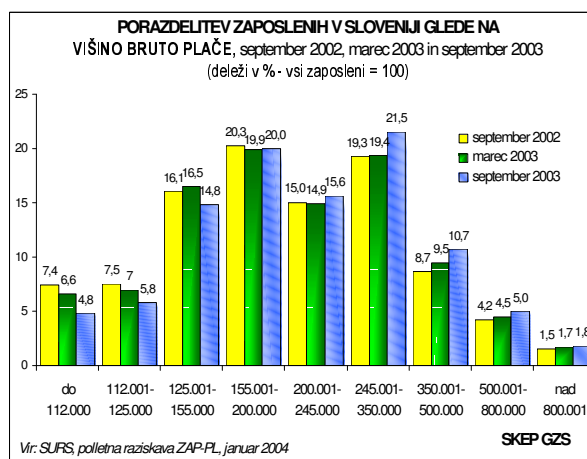

Vir: Statistični urad RS, preračun SKEP GZS

SKEP GZS

Statistični urad RS je januarja letos objavil podatke o **distribuciji zaposlenih po plačnih razredih** za september 2003. Primerjava s podatki za marec 2003 ter september 2002 ni neposredno mogoča, saj je bil spodnji razred distribucije v septembru 2003 spremenjen z 110.000 SIT na 112.000 SIT, kljub temu pa je mogoča okvirna primerjava, saj so ostali razredi, v katere statistika uvršča zaposlene, v tem času ostali nespremenjeni.

Septembra 2003 je prejelo plačo, nižjo od povprečne (253.770 SIT), 63,5 odstotka zaposlenih (marca 2003 64,5%), višjo od povprečne, pa 36,5 odstotka zaposlenih (marca 2003 35,5%). Bruto plačo, ki je bila nižja ali enaka minimalni plači 110.380 SIT, je septembra 2003 prejelo 2,7 odstotka vseh takrat zaposlenih oseb, marca 2003 (ko je bila enaka 103.643 SIT), pa 2,8 odstotka vseh takrat zaposlenih oseb.

Vir: SURS, polletna raziskava ZAP-PL, januar 2004

SKEP GZS

Delež zaposlenih v razredu z najnižjimi bruto plačami se znižuje (s 7,4% septembra 2002 na 4,8% septembra 2003), v razredu s povprečno bruto plačo na zaposlenega (med 200 in 350 tisoč SIT) pa povečuje. Prav tako je bil precej višji delež prejemnikov bruto plače med 350 in 500 tisoč SIT bruto, in sicer se je povečal z 8,7 odstotka septembra 2002 na 10,7 odstotka septembra 2003. Največji delež najmanj plačanih zaposlenih ostaja v tekstilni in usnjarski industriji ter v dejavnosti obdelave in predelave lesa in proizvodnji pohištva ter proizvodnji drugih nekovinskih izdelkov.

Septembra 2003 je po statistiki AJ PES sicer prejelo plačo po **kolektivnih pogodbah** 579.362 zaposlenih, na osnovi **individualnih pogodb** pa 23.133 zaposlenih. Povprečna bruto plača zaposlenega na osnovi kolektivne pogodbe je v tem času znašala 236.791 SIT, na osnovi individualne pogodbe pa 657.495 SIT.

c) Dohodkovna politika

Politika plač je v letu 2003 slonela na **Dogovoru o politiki plač za obdobje 2002-2004**, na osnovi katerega so se usklajevale bruto izhodiščne plače in minimalna plača. Uskladitvi sta bili lani dve (avgusta in decembra), in sicer so se avgusta izhodiščne plače povečale za 3,2 odstotka, minimalna plača pa še dodatno za rast bruto domačega proizvoda v letu 2002 (3,2%), skupaj za 6,5 odstotka. Decembra 2003 so se **izhodiščne plače**, kot tudi minimalna plača povečale še za 1 odstotek (za razliko med 100% rastjo cen življenjskih potrebščin v obdobju januar – november 2003 brez cen alkoholnih pijač in tobaka in realiziranim povečanjem iz avgusta 2003). **Minimalna plača** tako od decembra 2003 znaša 111.484.

USKLADITVE	Izhodiščna plača	Minimalna plača
Skupaj 2000 (3)	6,2%	11,4%
Skupaj 2001 (2)	9,1%	14,1%
Skupaj 2002 (3)	9,1%	12,4%
Skupaj 2003 (2)	4,2%	7,6%

() letno število uskladitev

Plačna politika za gospodarstvo za letošnje leto predstavlja zaenkrat še odprto poglavje, saj se pogledi in zahteve posameznih socialnih partnerjev precej razhajajo. Že Dogovor 2002-2004 implicitno predvideva usklajevanje izhodiščnih plač s formulo, ki bi bila sestavljena iz **rasti cen življenjskih potrebščin, razmerja med EUR in SIT ter rasti cen v nekaterih državah EU**, ki so naše najpomembnejše zunanjetrgovinske partnerice, in delodajalci tak dogovorjeni pristop zagovarjajo, medtem ko sindikati v zadnjem času izražajo zahteve po nominalnih povečanjih izhodiščnih plač, kar je ne le v nasprotju z že dogovorjenim, temveč tudi ekonomsko nevzdržno ter predstavlja nevarnost rušenja plačnih razmerij med najnižjimi in srednjimi razredi, med katerimi je že sedaj skoraj uravnilovka.

Kot je že dogovorjeno s Socialnim sporazumom 2003-2005, naj bi bila dogovorjena plačna politika takšna, da bi zagotavljala **zaostajanje rasti realne bruto plače** na zaposlenega vsaj za 1 odstotno točko **za rastjo produktivnosti dela**. Za doseg tega cilja pa bo potrebno pri nadaljnjem usklajevanju plač zasledovati načelo deindeksacije. Tudi Vlada in Banka Slovenije ter celo predstavniki Mednarodnega denarnega sklada (IMF) in Evropske komisije jasno poudarjajo pomen deindeksacije plač, saj bo fleksibilnost trga dela (natančneje plač) po

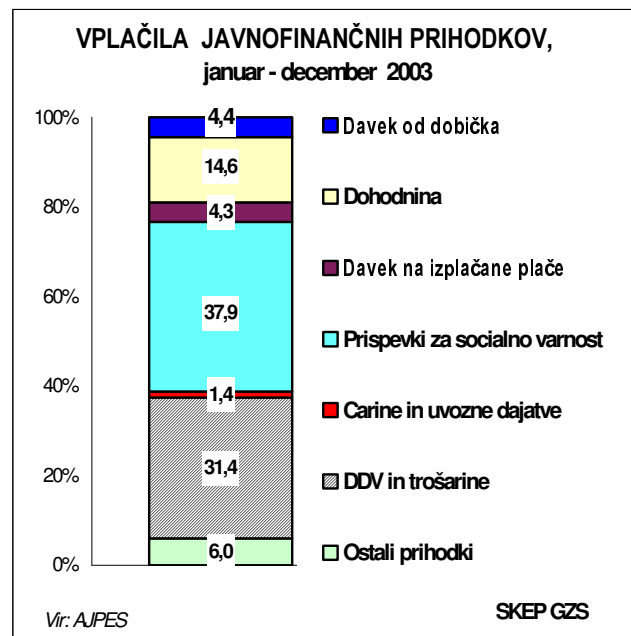
vstopu v ERM II eden izmed dveh možnih instrumentov (poleg fiskalne politike) za ublažitev eventualnih asimetričnih šokov, zlasti da bi se izognili večjemu povečanju brezposelnosti.

Konec februarja 2004 naj bi se med socialnimi partnerji začela tudi pogajanja o prenovljeni **splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo**. Gospodarska zbornica Slovenije je ostalim socialnem partnerjem že julija lani posredovala z delodajalske strani usklajen predlog prenovljene SKPgd, ki naj bi bila temelj vseh nadaljnjih kolektivnih pogajanj.

13.DAJATVE IN JAVNE FINANCE

a) Javnofinančna gibanja

Javno finančni prihodki so bili v letu 2003 v primerjavi z letom prej nominalno za 14,3% oz. realno za 8,2% višji. Absolutno so znašali 2.417,9 milijarde tolarjev. Za strokovno korektno primerjavo pa moramo anulirati vpliv podaljšanega proračunskega leta 2001 in njegov vpliv na leto 2002, saj so bili prihodki januarja 2002 (DDV in trošarine) nižji zaradi podaljšanega proračunskega leta 2001. Primerjava po odpravi te anomalije pokaže 11,1% nominalno rast javno finančnih prihodkov v letu 2003 glede na leto prej oz. 5,2 odstotno realno rast. Ocenimo lahko, da je lani realna rast javno finančnih prihodkov krepko presegala ocenjeno rast BDP. Januarja 2004 so bili javno finančni prihodki realno nižji od decembrskih za 15,7% in so znašali 213,2 milijarde tolarjev.

Javnofinančni prihodki, januar – december 2003

	I-XII 2003 mlrd SIT	Nominalni indeksi		Realni indeksi		Struktura v %	
		I-XII 03 I-XII 02	XII 03 XI 03	I-XII 03 I-XII 02	XII 03 XI 03	I-XII 2002	I-XII 2003
Davek od dobička	107,4	142,4	94,8	134,9	94,7	3,6	4,4
Davek na plače	103,0	115,5	134,4	109,4	134,3	4,2	4,3
Dohodnina	353,1	110,2	130,8	104,3	130,7	15,1	14,6
DDV in trošarine	759,0	121,0	150,1	114,6	150,0	29,6	31,4
Prispevki za soc. varnost	916,6	108,2	116,9	102,5	116,8	40,0	37,9
Carine in uvozne dajatve	34,7	110,4	78,2	104,6	78,1	1,5	1,4
Ostali prihodki	144,1	115,1	152,0	109,0	151,8	5,9	6,0
Skupaj	2.417,9	114,3	129,7	108,2	129,6	100	100

Vir podatkov: AJPES, preračuni GZS

Lani so realno porasle vse vrste prihodkov. Prihodki davka od dobička pravnih oseb so bili realno večji za 34,9%. To je predvsem posledica sprememb slovenskih računovodskih standardov, ki so povečali davčno osnovo in poročena tega davka za leto 2002; po drugi strani pa tudi boljši rezultati gospodarskih družb pomenijo večjo davčno osnovo in več davkov iz tega vira. Delež teh prihodkov v vseh javno finančnih prihodkih je lani znašal 4,4%, predlani pa 3,6%. Dohodnina je realno večja za 4,3%, obvezni prispevki za zdravstveno zavarovanje kot tudi za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za 2,5%, za zaposlovanje za 2,3% in porodniško varstvo za 2,6%. Ta gibanja zmanjšujejo našo konkurenčnost in posredno tudi davčno osnovo. Hitrejša realna rast davkov in prispevkov od rasti produktivnosti in BDP pomeni zmanjšanje konkurenčnosti gospodarstva.

DDV in trošarine 2000 - 2003

v mlrd SIT	DDV po obračunu	DDV od uvoza	Trošarine	Skupaj
2000*	153,2	284,0	134,6	571,8
2001*	140,3	329,3	166,9	636,5
2002	107,0	348,7	171,2	627,0
2003	103,0	458,2	197,8	759,0
Jan 04	19,4	39,5	19,2	78,1

Vir podatkov: AJPES; * podaljšano proračunsko leto

V letu 2003 so prihodki DDV in trošarin znašali 759,0 milijarde tolarjev, kar predstavlja 31,4% vseh javno finančnih prihodkov, v enakem obdobju 2002 pa 29,6%. Izkazujejo tudi visok 14,6-odstotni realni porast. Zlasti decembra so bili prihodki DDV in trošarin visoki, predvsem zaradi prihodkov trošarin in davka na dodano vrednost od uvoza.

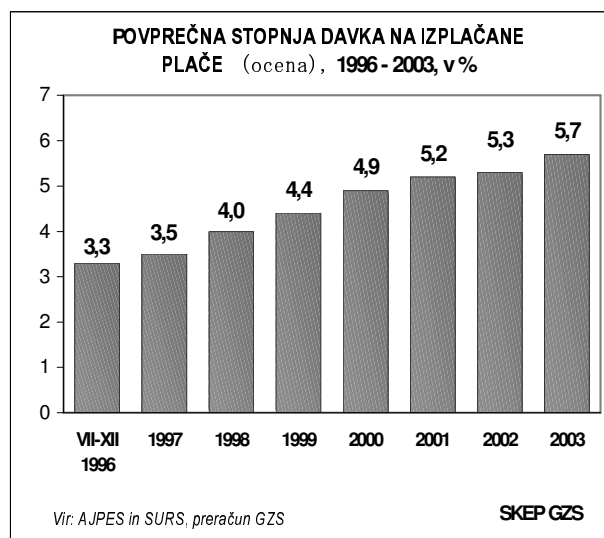
Davek na izplačane plače 1996 – 2003

Obdobje	Masa plač (mlrd SIT)	Davek na plače (mlrd SIT)	Povprečna stopnja davka – ocena (%)
1996*	452,8	15,0	3,3
1997	965,1	34,1	3,5

Obdobje	Masa plač (mlrd SIT)	Davek na plače (mlrd SIT)	Povprečna stopnja davka – ocena (%)
1998	1.054,2	42,2	4,0
1999	1.174,6	51,6	4,4
2000	1.320,8	64,1	4,9
2001	1.506,6	79,3	5,2
2002	1.670,0	89,2	5,3
2003	1.801,7	103,0	5,7

Vir podatkov: AJPES in SURS, preračun GZS * II. polletje

Prihodki davka na plače vse od njegove uvedbe izkazujejo visoko realno rast, lani spet 9,4%. Strukturni delež teh prihodkov v vseh javno finančnih prihodkih je lani znašal 4,3%. Povprečna stopnja davka na plače se je – po oceni – tudi lani povečala in je znašala v povprečju leta 2003 kar 5,7%. Z vidika mednarodne konkurenčnosti ta davek in siceršnja obremenitev faktorja delo pomeni negativni vpliv. Podatki potrjujejo, da je ta davek predvsem fiskalni inštrument za polnjenje proračuna, ne pa inštrument ekonomske politike.

b) Javnofinančna politika

Slovenija še izpolnjuje maastrichtske kriterije na fiskalnem področju (javni dolg pod 60% BDP, javnofinančni primanjkljaj pod 3% BDP). Fiskalna politika postaja z vključitvijo v EU in pozneje v EMU še pomembnejša. Prav fiskalna politika bo v prihodnosti najpomembnejši stabilizacijski instrument slovenske ekonomske politike. Delovati bo morala proticiklično; za to že ima fiskalni stabilizator. Proračunski primanjkljaj bi se smel pojaviti le v letih zmanjšane gospodarske rasti, sicer pa presežek ali izravnani proračun. V nasprotnem se lahko poveča javni dolg in zmanjša gospodarska rast.

Novembra 2003 sta Vlada RS in Banka Slovenije sprejeli Program vstopa v ERM2 in prevzem evra. Program so na Ekonomsko-socialnem svetu podprli tudi socialni partnerji. V Programu predvidevajo izpolnitev maastrichtskega kriterija glede primanjkljaja (proračuna širše države in strukturnega primanjkljaja) v obdobju udeležbe v ERM2; cilj pa je tudi zagotavljanje makroekonomske stabilnosti ter oviranje potencialnih špekulativnih napadov na domačo valuto.

Za gospodarstvo je sedanja davčna reforma direktnih davkov zelo pomembna. Slovenija ima trenutno eno izmed nižjih davčnih stopenj pri davku na dohodek pravnih oseb, to je 25 odstotkov; davčna reforma zaradi fiskalnih ciljev predvideva ohranitev omenjene stopnje. Predvidena je 10-odstotna splošna investicijska olajšava in dodatna 10-odstotna olajšava za vlaganja v opremo za raziskave in razvoj. Nekatere države članice EU in pristopnice v davčnih reformah znižujejo stopnje davka na dohodek pravnih oseb in povečujejo olajšave. Menijo, da je učinkovita davčna stopnja kazalec davčne konkurenčnosti države (npr. Avstrija načrtuje znižanje nominalne davčne stopnje za davek na dohodek pravnih oseb s 34 na 25 odstotkov). Vsi ti argumenti pomenijo, da je treba zagotoviti konkurenčnost tega davka ob vstopu v EU tudi v Sloveniji in predvideti gospodarske dogodke leta 2005 in naprej. Breme dajatev za podjetja moramo znižati predvsem pri faktorju delo.

14. KAPITALSKI IN NEPREMIČNINSKI TRG

a) Kapitalski trg

Število izdajateljev in število kotirajočih vrednostnih papirjev na borzi se je zmanjšalo tudi v letu 2003: zlasti pri delnicah, ki so bile izdane v teku privatizacijskega procesa. Konec leta 2003 se je število kotirajočih vrednostnih papirjev skrčilo na

254, število izdajateljev pa na 185. Zaradi preoblikovanja pooblaščenih investicijskih družb je prišlo januarja letos do porasta v kotirajočih delnicah rednih delniških družb in zmanjšanja pooblaščenih investicijskih družb.

Na borzi je konec 2003 kotiralo 92 obveznic. Čeprav njihovo število stagnira, pa tržna kapitalizacija obveznic postopno raste.

Izdajatelji, število kotirajočih papirjev in število borznih članov 2000-2003

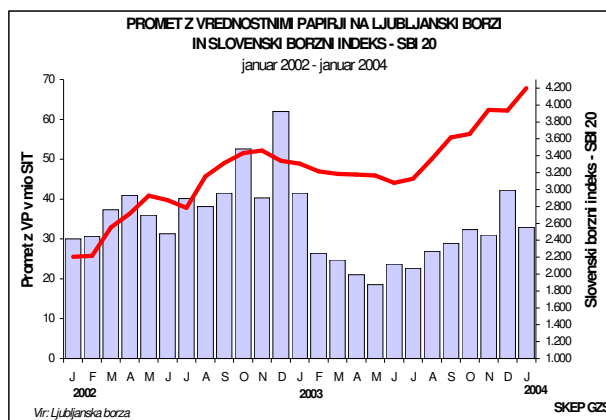
	2000	2001	2002	2003	Jan. 2004
Št. izdajateljev	225	221	198	185	185
Št. vred. papirjev.: od tega:	267	271	265	254	254
a) Delnice	154	156	139	136	138
b) Obveznice	68	76	92	92	92
c) Drugo*	45	39	34	26	24
Št. članov borze	34	31	27	27	27

* delnice PID-ov in investicijskih družb itd.

Vir: Ljubljanska borza

Skupni obseg prometa z lastniškimi in dolžniškimi vrednostnimi papirji je znašal v letu 2003 po stalnih cenah 346 milijard SIT (po tekočih cenah 340,2 milijard SIT), kar je realno za 33 odstotkov manj kot v 2002. Od julija 2003 je promet na borzi postopno naraščal. Rekordni promet v 2003 je bil decembra (42,2 milijard SIT), januarja 2004 pa je znašal 33 milijard SIT, kar je za eno sedmino nad povprečjem iz 2003.

Delež trgovanja s svežnji od celotnega prometa je znašal v 2002 v povprečju 44%, v 2003 pa 52%. Porast je normalen, saj je v obdobju pred 2002 znašal med 56 in 58 odstotki. Delež trgovanja z obveznicami, ki je v 2002 znašal 23%, je bil v 2003 v povprečju 38 odstotkov. Na Ljubljanski borzi se je vztrajno povečeval vse do septembra. Od takrat naprej stagnira med 29 do 33 odstotki od celotnega prometa. Tudi likvidnost obveznic je v 2003 naraščala. Ob povprečno boljši likvidnosti obveznic pa ostajajo v likvidnosti posameznih obveznic velike razlike.

Nominalni donos delnic, merjen z indeksom SBI20, je bil v vseh treh minulih letih (december/december) nad donosom na vezane bančne vloge. V letu 2001 je znašal 19%, v letu 2002 55% in v letu 2003 17,7%.

Slovenski **borzni indeks SBI20** je dosegel konec decembra 2003 višino 3.932, konec januarja 2004 pa je znašal 4.199. **Nominalni donos delnic** za zadnjih 12 mesecev (januar 04/januar 03) je znašal tako +33,5%. To pomeni, da so bili **realni donosi**

delnic v zadnjih 12 mesecih okrog +22% na letni ravni. Nominalni donos delnic, merjen s **panožnimi indeksi**, je znašal v2003: med 8,3% in 35% letno, realni donos pa med 3% in celo 30%.

V 2003 so bile **najbolj prometne** delnice Krke, Petrola, Mercatorja, Luke Koper in Pivovarne Laško, med najbolj prometnimi obveznicami pa se spada obveznica Slovenske odškodninske družbe in republike Slovenije.

Promet na treh kapitalskih trgih v 1995-2003

v mio SIT po stalnih cenah ob koncu decembra 2003

Obdobje	Nepremičnine (+)				Vrednostni papirji				Menjalnice			
	Pravne osebe	Gospodinjstva in podjetja	Skupaj**		Obveznice	Delnice	Skupaj		Nakup	Prodaja	Promet	
	1	2	3=1+2	IND	4	5	6=4+5	IND	7	8	9=7+8	IND
1995	140.460	123.384	265.264	-	42.364	121.853	164.217	-	291.972	310.574	602.546	-
1996	137.471	146.468	285.689	108	22.775	127.007	149.782	91	355.568	342.332	697.899	116
1997	151.415	166.676	319.616	112	18.162	152.943	171.105	114	435.966	356.205	792.170	114
1998	183.435	188.638	373.430	117	31.881	219.490	251.371	147	403.832	366.873	770.705	97
1999	220.481	200.400	424.908	114	48.270	315.155	363.425	145	371.029	382.785	753.814	98
2000	157.947	180.014	340.843	80	71.285	267.070	338.354	93	391.532	401.245	792.776	105
2001	186.055	181.244	372.361	109	59.704	342.955	402.659	119	485.294	431.685	916.979	116
2002: 1-12	196.242	204.194	404.106	109	119.829	397.159	516.988	128	360.092	425.487	785.578	86
2003: 1-12	140.586	213.366	359.505	89	132.212	214.014	346.226	67	355.965	434.585	790.550	101

** Zajema tudi promet z nerezidenti. (+) Brez prvih prodaj oz. na novo zgrajenih nepremičnin. Sektor je definiran glede na obveznika plačila »davka na promet nepremičnin«, ki je praviloma prodajalec nepremičnine.

Vir: Ministrstvo za finance in preračun v GZS

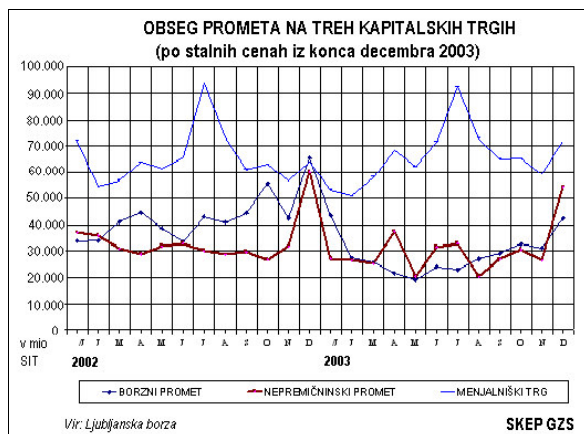
Celotna tržna kapitalizacija na Ljubljanski borzi (delnic in obveznic) je znašala oktobra 2003 2.296 milijard SIT. To je lani predstavljalo v razmerju do ocenjenega BDP okrog 39 odstotkov.

Obseg pritokov **tujih neposrednih naložb** v letu 2003 v Slovenijo je bil pod pričakovanim 3,4% BDP. Na podlagi prometa in tržne kapitalizacije v 2003 ocenjujemo, da investitorji, ki investirajo v slovenske delnice in obveznice, lahko normalno umaknejo svoje naložbe iz njih v sedmih letih.

Nerezidenti so konec 2002 leta posedovali 19,7% delnic od tržne kapitalizacije na Ljubljanski borzi, konec decembra 2003 in januarja 2004 pa 5,9%. To pa ne pomeni, da so se tujci v letu 2003 umikali iz slovenskih podjetij. Nasprotno, tudi v 2003 smo imeli pritek tujih naložb v naša podjetja. Padec v odstotnem deležu je posledica umika zgolj tistih delnic iz borzne kotacije, nad katerimi je bil že realiziran prevzem (s strani tujih družb npr. Lek).

Promet **v menjalnicah** je bil v letu 2003 zaradi visokih prodaj v decembru - zlasti iz naslova potovanj v tujino - v rahlem vzponu, realno za odstotek. Ocenjujemo pa, da so se gospodinjstva že drugo leto zapored postopno preusmerila iz menjalniškega na druge kapitalske trge (zlasti posojilnega). A preseneča vztrajnost in obseg poslovanja menjalnic, saj je ta še vedno večji kot promet vseh nepremičnin in vseh delnic in obveznic skupaj. Promet **na borzi** je namreč znašal po stalnih cenah 346 milijard, kar je realno celo za 33% manj

kot v letu 2002. Prometa na **nepremičninskem trgu** pa je bilo po stalnih cenah (iz konca decembra) za blizu 360 milijard SIT, ali realno 11 odstotkov manj od leta 2002.

b) Nepremičninski trg

Kot potrjuje naša analiza, je bil realni obseg prometa na nepremičninskem trgu lani za 11 odstotkov manjši kot leta 2002. Do obrata navzgor je prišlo na tem trgu šele v zadnjem četrtletju 2003. Kljub temu je bila **tudi v zadnjem lanskem četrtletju** živahnost nepremičninskega trga še vedno pod primerljivim iz leta poprej.

Gospodinjstva oziroma fizične osebe so v 2003 sicer trgovale za okrog 5% realno več kot v 2002. Izrazito pa se je zmanjšalo povpraševanje po lastnih nepremičninah s strani **podjetij** (-28%). S tem

se je potrdilo, da je bil izkazani padec povpraševanja na nepremičninskem trgu v prvih osmih mesecih 2003 v bistvu posledica visokega prometa v decembru 2002, ko je znašal obseg ocenjenih kupoprodaj kar 57 milijard SIT in posledica sprememb v Zakonu o davku na dobiček pravnih oseb. Po novem so namreč za podjetja manjše davčne olajšave za **investiranje v nepremičnine**. Zato tudi ne preseneča, da je bil realni obseg prometa v decembru 2003 skoraj desetino pod prometom iz 2002.

Povprečna cena **najema poslovnega prostora** v Sloveniji je bila v letu 2003 10 evrov/m² na mesec, v ekstremnih primerih pa je znašala tudi 22 evrov/m².

15. PRIPRAVE NA VSTOP V EU

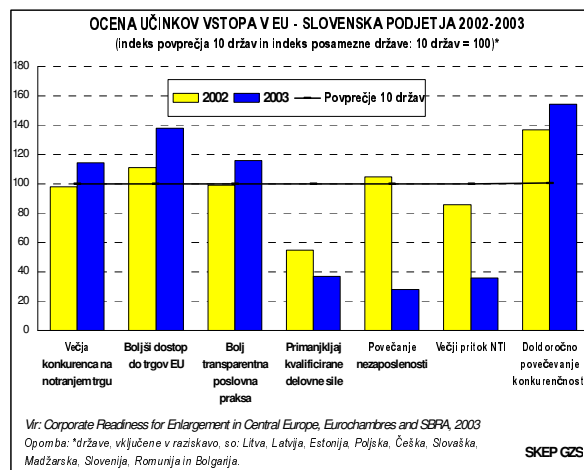
Dobra dva meseca pred vstopom v Evropsko unijo ugotavljamo, da so slovenska podjetja v povprečju razmeroma pripravljena na poslovanje na notranjem trgu EU po pravilih, ki jih določa evropski pravni red. Priprave so se začele že s podpisom Evropskega sporazuma o pridružitvi leta 1997, ko je Slovenija uradno postala kandidatka za vstop, čeprav ne povsod. Anketa, ki jo je med desetimi državami kandidatkami izvedlo Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje v Bruslju, je pokazala, da so bila v letu 2003 med slovenskimi podjetji pričakovanja glede vstopa v EU v splošnem pozitivna. Tako je ocenilo kar 93 odstotkov anketiranih slovenskih podjetij. Največja pričakovana posledica vstopa v EU pa je predvsem **večja konkurenca na domačem trgu**.

Podjetja, ki v veliki meri že poslujejo na trgu EU, povečanje konkurence ne bo bistveno prizadelo, saj uporabljajo evropske standarde in so se že prestrukturirala v skladu z zahtevami skupnega evropskega trga. To je skupina **najbolj propulzivnih** slovenskih podjetij. Po ugotovitvah Oddelka za evropske zadeve GZS na podlagi ekspertiz se bodo z največjimi težavami soočila podjetja iz živilsko predelovalnih panog in tradicionalnih **delovno intenzivnih** panog, kot so tekstilna, obutvena in usnjarska industrija. Za te industrije tudi Evropska komisija ugotavlja, da izgubljajo tržni delež na evropskem trgu. Velikim izzivom bodo izpostavljena tudi **storitvena podjetja**, predvsem finančni sektor. Posebno skupino tvorijo podjetja, ki so doslej velik del prihodka ustvarila na trgih **jugovzhodne Evrope**. Ukinitve sporazumov o prosti trgovini z večino držav

Zaključeno v Ljubljani, 20. februarja 2004.

PRILOGA: DOKUMENTACIJA

na ozemlju bivše Jugoslavije jim bo na teh trgih odvzela sedanji prednostni položaj pred podjetji iz EU-15. Ponovna vzpostavitev **carin** za nekatere izdelke je tudi vzrok za pospešeno investiranje slovenskih podjetij v državah jugovzhodne Evrope v letu 2003. Najbolj heterogena je skupina **malih in srednjih** družb. V tej skupini najdemo tako podjetniške gazele, ki bodo velik evropski trg še dodatno izkoristile, kot podjetja, ki so zaradi zaprtosti in odvisnosti od domačega trg veliko bolj ranljiva.

Razen večje konkurence naj bi podjetja računala na lažji dostop do evropskih trgov, možnost za preglednejše poslovanje in dolgoročno povečanje konkurenčnosti. Najtežje bo pri implementaciji zakonodaje pri **varstvu okolja** in varnosti pri delu, zahtevna so tudi pravila konkurence in atestiranje proizvodov, tehnični predpisi in standardi. Pogoj za uspešno konkuriranje tujim podjetjem pa je predvsem dobra tržna kondicija in prvi pogoj uspešnega poslovanja v novem poslovnem okolju tudi poznavanje **evropskega pravnega reda**. Tudi Evropska komisija zahteva njegovo pospešeno **prevajanje** v slovenščino. Komisija sicer v Poročilu o pripravljenosti držav pristopnic priznava Sloveniji dobro makroekonomsko politiko in napredek procesa reform, a z zahtevo za čimprejšnje dodatne **strukturne reforme**, npr. za privatizacijo finančnega sektorja, izboljšave javne uprave in sodstva (zaostanki!), priznavanja poklicnih kvalifikacij. **Evropski Parlament** v začetku leta 2004 med drugim poudarja tudi pomen morske meje s Hrvaško v Piranskem zalivu kot mednarodnega vprašanja, z izraženo pripravljenostjo Komisije, da pomaga olajšati njegovo reševanje.

DOKUMENTACIJA:

- TABELA 1: **DEVIZNI TEČAJI BANKE SLOVENIJE 1992-2003** (*povprečja in razmerja*)
- TABELA 2: **PROMET IN TEČAJI NA PROMPTNEM DEVIZNEM IN MENJALNIŠKEM TRGU 1992 - 2004**
- TABELA 3: **GIBANJE DEVIZNIH TEČAJEV IN CEN**
- TABELA 4: **GIBANJE CEN**
- TABELA 5: **POVPREČNE AKTIVNE OBRESTNE MERE V BANKAH**
- TABELA 6: **POVPREČNE PASIVNE OBRESTNE MERE V BANKAH**
- TABELA 7: **INDEKSI OBSEGA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE IN ZAPOSLENIH OSEB PO INDUSTRIJSKIH DEJAVNOSTIH ZA LETO 2002 IN 2003**
- TABELA 8: **TURISTIČNI OBISK SLOVENIJE IZ NAJPOMEMBNEJŠIH IZVORNIH TURISTIČNIH DRŽAV 2003**
- TABELA 9: **PLAČILA ZA INVESTICIJE PO DEJAVNOSTIH**
- TABELA 10: **DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO IN STOPNJE RASTI PO DEJAVNOSTIH, 2003 (I-XI)**
- TABELA 11: **POVPREČNA PLAČA NA ZAPOSLENEGA V SLOVENIJI**
- TABELA 12: **POVPREČNE BRUTO PLAČE NA ZAPOSLENEGA IN STOPNJE RASTI PO DEJAVNOSTIH, 2003**
- TABELA 13: **MASA IZPLAČANIH ČISTIH PLAČ PO PODROČJIH DEJAVNOSTI, 2003**
- TABELA 14: **PORAZDELITEV ZAPOSLENIH GLEDE NA VIŠINO BRUTO PLAČE, september 2003**
- TABELA 15A: **OCENE POSLOVNEGA POLOŽAJA V LETIH 1994 – 2003** (Saldo odgovorov v ocenah in napovedih („dobro/izboljšanje“ – „slabo/poslabšanje“)
- TABELA 15B: **TABELA 15B:TRIMESEČNA POSLOVNA PRIČAKOVANJA SLOVENSКИH PODJETIJ V LETIH 1993 – 2003, letna povprečja** (saldo odgovorov v prognozah za naslednje trimesečje »izboljšanje« - »poslabšanje«)
- TABELA 16: **POSLOVNI POLOŽAJ - OCENE TRENUTNEGA IN PRIČAKOVANEGA POSLOVNEGA POLOŽAJA V LETIH 1998 – 2003** (po četrletjih, saldo odgovorov)
- TABELA 17: **TRIMESEČNA POSLOVNA PRIČAKOVANJA SLOVENSКИH PODJETIJ INDUSTRIJE, TRGOVINE IN DRUGIH STORITEV**) V LETIH 1999 – 2003 - SKUPAJ**
- TABELA 18: **IZBRANI KAZALNIKI USPEŠNOSTI GOSPODARSKIH DRUŽB PO DEJAVNOSTIH, 2002; VREDNOSTI V EUR IN KOEFICIENTI (KOT PODLAGA ZA PRIMERJAVE ZA LETO 2003)***
- TABELA 19: **BLAGOVNA MENJAVA SLOVENIJE PO DRŽAVAH EU IN NOVINKAH V EU V LETU 2003**
- TABELA 20: **POMEMBNEJŠI PODATKI O POSLOVANJU BANK 2001-2003**